

**MEĐUNARODNI KRIVIČNI SUD
ZA BIVŠU JUGOSLAVIJU**

PREDMET BR. IT-05-88-PT

**TUŽILAC
MEĐUNARODNOG SUDA**

PROTIV

**ZDRAVKA TOLIMIRA
RADIVOJA MILETIĆA
MILANA GVERE
VINKA PANDUREVIĆA
LJUBIŠE BEARE
VUJADINA POPOVIĆA
DRAGE NIKOLIĆA
MILORADA TRBIĆA
LJUBOMIRA BOROVIČANINA**

KONSOLIDOVANA IZMIJENJENA OPTUŽNICA

Tužilac Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, na osnovu svog ovlaštenja iz člana 18 Statuta Međunarodnog suda, optužuje:

**ZDRAVKA TOLIMIRA
VINKA PANDUREVIĆA
LJUBIŠU BEARU
VUJADINA POPOVIĆA
DRAGU NIKOLIĆA
MILORADA TRBIĆA
LJUBOMIRA BOROVIČANINA**

za **GENOCID, UDRUŽIVANJE RADI VRŠENJA GENOCIDA, ZLOČINE PROTIV ČOVJEČNOSTI i KRŠENJE ZAKONA ILI OBIČAJA RATOVANJA**, uključujući: istrebljivanje, ubistvo, progone, prisilno premještanje i deportaciju, kako slijedi; te

**RADIVOJA MILETIĆA
MILANA GVERU**

za **ZLOČIN PROTIV ČOVJEČNOSTI i KRŠENJE ZAKONA ILI OBIČAJA RATOVANJA**, uključujući: ubistvo, progone, prisilno premještanje i deportaciju, kako slijedi.

OPTUŽENI

1. **ZDRAVKO TOLIMIR**, od oca Stanka, rođen 27. novembra 1948. u opštini Glamoč, Bosna i Hercegovina.
2. **RADIVOJE MILETIĆ**, od oca Mitra, rođen 6. decembra 1947. u Štoviću, opština Foča, Bosna i Hercegovina.
3. **MILAN GVERO**, od oca Đorda, rođen 4. decembra 1937. u Mrkonjić-Gradu, opština Mrkonjić-Grad, Bosna i Hercegovina.
4. **VINKO PANDUREVIĆ**, od oca Jovana, rođen 25. juna 1959. u Jasiku, opština Sokolac, Bosna i Hercegovina.
5. **LJUBIŠA BEARA**, od oca Jovana, rođen 14. jula 1939. u Sarajevu, opština Sarajevo, Bosna i Hercegovina.
6. **VUJADIN POPOVIĆ**, od oca Vićentija, rođen 14. marta 1957. u Popovićima, opština Šekovići, Bosna i Hercegovina.
7. **DRAGO NIKOLIĆ**, od oca Predraga, rođen 9. novembra 1957. u Brani Bačić, opština Bratunac, Bosna i Hercegovina.
8. **MILORAD TRBIĆ**, od oca Mihajla, rođen 22. februara 1958. u Ponijevu, opština Zenica, Bosna i Hercegovina.
9. **LJUBOMIR BOROVIČANIN**, od oca Milorada, rođen 27. februara 1960. u Han-Pijesku, opština Han-Pijesak, Bosna i Hercegovina.

OVLAŠTENJA NADREĐENOG / POLOŽAJ OPTUŽENOG**ZDRAVKO TOLIMIR**

10. U periodu u kojem su se desili događaji navedeni u ovoj Optužnici, **ZDRAVKO TOLIMIR** je bio pomoćnik komandanta za obavještajno-bezbjednosne poslove Glavnog štaba VRS-a. Na toj dužnosti **ZDRAVKO TOLIMIR** je bio jedan od sedam pomoćnika komandanta koji su bili neposredno odgovorni komandantu Glavnog štaba, generalu Ratku Mladiću. **ZDRAVKO TOLIMIR** je rukovodio obavještajno-bezbjednosnim organima VRS-a i u tom svojstvu, između ostalog, nadzirao rad 10. diverzantskog odreda VRS-a i 65. zaštitnog puka VRS-a.

RADIVOJE MILETIĆ

11. U periodu u kojem su se desili događaji navedeni u ovoj Optužnici, **RADIVOJE MILETIĆ** je bio načelnik Odjeljenja za operativno-nastavne poslove i vršilac dužnosti ili zamjenik načelnika Glavnog štaba VRS-a. Kao vršilac dužnosti načelnika štaba, vršio je dužnost glavnog savjetnika komandanta i imao je, između ostalog, ključnu ulogu u organizaciji i

pripremama za provođenje namjera, naređenja i direktiva komandanta od strane štaba i podređenih jedinica.

MILAN GVERO

12. U periodu u kojem su se desili događaji navedeni u ovoj Optužnici, **MILAN GVERO** je bio pomoćnik komandanta za moral, vjerska i pravna pitanja Glavnog štaba VRS-a. Na tom položaju **MILAN GVERO** je bio jedan od sedam pomoćnika komandanta koji su bili neposredno odgovorni komandantu Glavnog štaba, generalu Ratku Mladiću.

VINKO PANDUREVIĆ

13. U periodu u kojem su se desili događaji navedeni u ovoj Optužnici, **VINKO PANDUREVIĆ** je u činu potpukovnika komandovao Zvorničkom brigadom Drinskog korpusa VRS-a. Kao komandant brigade bio je, između ostalog, odgovoran za planiranje i rukovođenje aktivnostima svih podređenih formacija svoje brigade, u skladu s instrukcijama nadređene komande.

LJUBIŠA BEARA

14. U periodu u kojem su se desili događaji navedeni u ovoj Optužnici, **LJUBIŠA BEARA** je imao čin pukovnika i bio je načelnik za bezbjednost Glavnog štaba VRS-a. Kao načelnik za bezbjednost, odgovarao je svom nadređenom, **ZDRAVKU TOLIMIRU**. U sklopu svojih dužnosti, bio je, između ostalog, zadužen za rukovođenje jedinicama Vojne policije Glavnog štaba, među kojima je bio i 65. zaštitni puk, te za predlaganje načina angažovanja Vojne policije. On je, na širem planu, bio zadužen i za koordinaciju s organima MUP-a (Ministarstva unutrašnjih poslova) u zonama odgovornosti šest korpusa VRS-a.

VUJADIN POPOVIĆ

15. U periodu u kojem su se desili događaji navedeni u ovoj Optužnici, **VUJADIN POPOVIĆ** je imao čin potpukovnika i bio je pomoćnik komandanta za bezbjednost u štabu Drinskog korpusa. Kao pomoćnik komandanta Drinskog korpusa za bezbjednost, odgovarao je svom nadređenom, komandantu Drinskog korpusa. Bio je, između ostalog, zadužen za rukovođenje jedinicama Vojne policije Drinskog korpusa i za predlaganje načina angažovanja tih jedinica. On je, na širem planu, bio zadužen i za koordinaciju s organima MUP-a u zoni odgovornosti Drinskog korpusa.

DRAGO NIKOLIĆ

16. U periodu u kojem su se desili događaji navedeni u ovoj Optužnici, **DRAGO NIKOLIĆ** je imao čin potporučnika i bio je načelnik bezbjednosti u Zvorničkoj brigadi. Kao načelnik bezbjednosti, **DRAGO NIKOLIĆ** je odgovarao svom komandantu **VINKU PANDUREVIĆU**. Bio je, između ostalog, zadužen za vođenje čete vojne policije, te za predlaganje načina angažovanja vojne policije. On je, na širem planu, bio zadužen i za koordinaciju s organima MUP-a u zoni odgovornosti brigade.

MILORAD TRBIĆ

17. U periodu u kojem su se desili događaji navedeni u ovoj Optužnici, **MILORAD TRBIĆ** je bio pomoćnik i neposredno podređen poručniku **DRAGI NIKOLIĆU**, načelniku bezbjednosti Zvorničke brigade. **MILORAD TRBIĆ** je službeno imao čin kapetana. Kao pomoćnik poručnika Drage Nikolića, **MILORAD TRBIĆ** je, između ostalog, bio zadužen da Dragi Nikoliću pomaže u rukovođenju četom vojne policije.

LJUBOMIR BOROVIĆ

18. U periodu u kojem su se desili događaji navedeni u ovoj Optužnici, **LJUBOMIR BOROVIĆ** je bio zamjenik komandanta specijalne brigade policije (SBP) Ministarstva unutrašnjih poslova (MUP) Republike Srpske. Dana 10. jula 1995. imenovan je za komandanta združenih snaga jedinica MUP-a s naređenjem da se javi Radislavu Krstiću, tadašnjem načelniku štaba Drinskog korpusa Vojske Republike Srpske (VRS), u Bratunac. Kao komandant združenih snaga jedinica MUP-a, on je, između ostalog, bio odgovoran za planiranje aktivnosti svih podređenih formacija pod njegovom komandom i rukovođenje tim aktivnostima, u skladu s instrukcijama nadređene komande.

ČINJENIČNI KONTEKST

19. Dana 12. maja 1992., Momčilo Krajišnik, predsjednik Narodne skupštine Republike Srpske, potpisao je sljedeću "ODLUKU O STRATEŠKIM CILJEVIMA SRPSKOG NARODA U BOSNI I HERCEGOVINI", objavlјenu 26. novembra 1993. u *Službenom glasniku Republike Srpske*:

"Strateški ciljevi, odnosno prioriteti srpskog naroda u Bosni i Hercegovini:

u relevantnom dijelu teksta

Državno razgraničenje od druge nacionalne zajednice.

Uspostavljanje koridora u dolini reke Drine, odnosno elimisanje Drine kao granice između srpskih država... "

20. Nakon što je u proljeće 1992. izbio oružani sukob u Republici Bosni i Hercegovini (BiH), vojne i paravojne snage bosanskih Srba napale su i okupirale gradove, naselja i sela, među kojima Bijeljину i Zvornik, u istočnom dijelu zemlje i učestvovalе u kampanji etničkog čišćenja koja je dovela do masovnog iseljavanja civila bosanskih Muslimana u enklave Srebrenica, Goražde i Žepa.
21. Dana 19. novembra 1992., general Ratko Mladić izdao je Direktivu op. br. 04. U toj Direktivi naložio je Drinskom korpusu, jednom od pet korpusa VRS-a,

sljedeće: "nanositi (neprijatelju) što veće gubitke i prisiliti ga da sa muslimanskim stanovništvom napusti prostore Birača, Žepe i Goražda".

22. Dana 16. aprila 1993., Savjet bezbjednosti Ujedinjenih nacija, shodno Poglavlju VII Povelje UN-a, usvojio je Rezoluciju br. 819, u kojoj je zatražio da sve strane u sukobu u Republici Bosni i Hercegovini Srebrenicu i područje oko nje smatraju "zaštićenom zonom", u kojoj neće biti nikakvih oružanih napada niti neprijateljstava. Dana 6. maja 1993., Savjet bezbjednosti usvojio je Rezoluciju br. 824, kojom su Srebrenica i Žepa proglašene "zaštićenim zonama".
23. Dana 4. jula 1994., potpukovnik Slavko Ognjenović, tadašnji komandant Bratunačke brigade Drinskog korpusa, referisao je svim pripadnicima Bratunačke brigade i, u relevantnom dijelu, rekao: "Vojsku RS moramo neprekidno opremiti, obučavati, disciplinovati i pripremati za izvršenje tog odlučujućeg zadatka – protjerivanja Muslimana iz enklave Srebrenica. Oko enklave Srebrenica nema povlačenja, već se mora ići naprijed. Neprijatelju treba zagorčavati život i činiti nemogućim privremeni opstanak u enklavi da bi što prije organizovano masovno napustio enklavu, shvatajući da mu u njoj nema opstanka."
24. Dana 8. marta 1995., predsjednik RS Radovan Karadžić je Direktivom op. br. 7, za enklave Srebrenica i Žepa, naredio da se muslimansko stanovništvo ukloni. Dana 11. i 12. jula, jedinice VRS-a i MUP-a zauzele su srebreničku enklavu, proveden je plan uklanjanja muslimanskog stanovništva iz Srebrenice, kao i plan ubijanja svih vojno sposobnih muškaraca iz Srebrenice.
25. Do 1. novembra 1995., cjelokupno muslimansko stanovništvo je protjerano ili je pobjeglo iz Srebrenice i Žepe, a snage VRS-a i MUP-a pobile su više od 7.000 muškaraca i dječaka iz Srebrenice.

TAČKA 1 (Genocid)

Svojim radnjama i propustima opisanim u paragrafima koji slijede, **ZDRAVKO TOLIMIR, VINKO PANDUREVIĆ, LJUBIŠA BEARA, VUJADIN POPOVIĆ, DRAGO NIKOLIĆ, MILORAD TRBIĆ I LJUBOMIR BOROVIČANIN** počinili su:

26. U periodu od 11. jula 1995. do 1. novembra 1995., **ZDRAVKO TOLIMIR, VINKO PANDUREVIĆ, LJUBIŠA BEARA, VUJADIN POPOVIĆ, DRAGO NIKOLIĆ, MILORAD TRBIĆ I LJUBOMIR BOROVIČANIN**, s namjerom da unište dio muslimanskog naroda u Bosni kao nacionalnu, etničku ili vjersku grupu:
  - a. lišavali su života pripadnike te grupe pogubljenjem po prijekom postupku, što je uključivalo kako planirana tako i situaciono uslovljena pogubljenja po prijekom postupku, kako je opisano u ovoj Optužnici; i
  - b. nanosili su teške tjelesne i duševne povrede stanovnicima Srebrenice i Žepe kako muškog tako i ženskog pola, između ostalog, odvajanjem vojno

spособnih muškaraca od njihovih porodica i prisilnim iseljavanjem stanovništva iz njihovih domova na područja izvan RS.

Operacija ubijanja vojno sposobnih muškaraca muslimanske nacionalnosti

27. U večernjim satima 11. jula i ujutro 12. jula, istovremeno s razradom plana prisilnog prijevoza muslimanskog stanovništva iz Potočara, Ratko Mladić i članovi njegovog štaba razradili su plan ubijanja stotina vojno sposobnih muškaraca pronađenih u skupini Muslimana u Potočarima. **LJUBIŠA BEARA**, načelnik za bezbjednost Glavnog štaba VRS-a, zadužen je za organizaciju, koordinaciju i podršku zatočenja, prijevoza, pogubljenja po prijekom postupku i pokopavanja žrtava muslimanske nacionalnosti. **LJUBIŠU BEARU** je u izvršenju tog zadatka nadzirao **ZDRAVKO TOLIMIR**, pomoćnik komandanta za obavještajno-bezbjednosne poslove Glavnog štaba. U izvršenju tih zadataka **LJUBIŠI BEARI** su pomagali odgovarajući oficiri bezbjednosti na nivou korpusa i brigade koji su učestvovali u tim događajima, konkretno, **VUJADIN POPOVIĆ**, načelnik za bezbjednost Drinskog korpusa, Momir Nikolić, načelnik bezbjednosti Bratunačke brigade, **DRAGO NIKOLIĆ**, načelnik bezbjednosti Zvorničke brigade, i **MILORAD TRBIĆ**, oficir bezbjednosti u Zvorničkoj brigadi. Za opskrbu ljudstvom i materijalnim sredstvima, te instrukcije i naredjenja potrebna za izvršenje te operacije ubijanja, gore navedeni oficiri bezbjednosti oslanjali su se na starješine Ratka Mladića, Radislava Krstića, **VINKA PANDUREVIĆA**, **LJUBOMIRA BOROVIĆANINA**, Vidoja Blagojevića i druge.
28. Plan da se pobiju vojno sposobni muškarci Srebrenice započeo je u poslijepodnevnim satima 12. jula prisilnim odvajanjem vojno sposobnih muškaraca u Potočarima od njihovih porodica. Od poslijepodneva 12. jula, i tokom cijelog dana 13. jula, više od 1.000 vojno sposobnih muškaraca Muslimana odvojeno je od prijatelja i porodica, te transportovano u Bratunac, gdje su tokom 14. i 15. jula bili privremeno zatočeni u zgradama i vozilima.
29. U jutarnjim satima 13. jula i tokom tog dana snage bosanskih Srba stacionirane uz cestu Bratunac—Konjević-Polje—Milići zarobile su više od 6.000 vojno sposobnih muškaraca Muslimana, ili su im se oni sami predali. Većina tih zarobljenika transportovana je u Bratunac ili Kravicu, gdje su, zajedno s muškarcima Muslimanima izdvojenim u Potočarima, privremeno zatočeni u zgradama i vozilima.
30. Sistematsko ubijanje muškaraca Muslimana iz Srebrenice velikih razmjera započelo je ujutro 13. jula u približno 11:00 sati i nastavilo se tokom jula 1995., kako je detaljno opisano u nastavku teksta, a uključivalo je, između ostalog, sljedeće:
- 30.1 **Štab Bratunačke brigade:** Dana 13. jula 1995., snage MUP-a su zarobile šest bosanskih Muslimana iz Srebrenice i predale ih pripadnicima bezbjednosti iz Bratunačke brigade, koji su ih ispitivali u Štabu Bratunačke brigade. Ti ljudi su zatim priključeni drugim zarobljenicima Muslimanima, nakon čega su ih po prijekom postupku

pogubila nepoznata lica. Lični podaci te šestorice bosanskih Muslimana su sljedeći:

- a. Zazif AVDIĆ, od oca Rame, rođen 15. septembra 1954.
- b. Munib DEDIĆ, od oca Emina, rođen 26. aprila 1956.
- c. Aziz HUSIĆ, od oca Osmana, rođen 8. aprila 1966.
- d. Rešid SINANOVIĆ, od oca Rahmana, rođen 15. oktobra 1949.
- e. Mujo HUSIĆ, od oca Osmana, rođen 27. avgusta 1961.
- f. Hasib IBIŠEVIĆ, od oca Ibrahima, rođen 27. februara 1964.

- 30.2 **Rijeka Jadar:** Dana 13. jula 1995. oko 11:00 sati, malo odjeljenje vojnika u čijem je sastavu bio najmanje jedan policajac iz Bratunca (iz MUP-a Bratunac), radeći zajedno s pojedincima i jedinicama VRS-a i/ili MUP-a, zarobilo je približno 16 bosanskih Muslimana iz kolone muškaraca u povlačenju iz srebreničke enklave, prevezlo ih iz Konjević-Polja na jedno mjesto na osami na obali Jadra i po prijekom postupku pogubilo 15 od njih 16. Jedan, kojeg su samo ranili, uspio je pobjeći.
- 30.3 **Dolina Cerske:** Dana 13. jula 1995., u ranim poslijepodnevnim satima, pripadnici VRS-a i/ili MUP-a prevezli su oko 150 bosanskih Muslimana na jedno mjesto uz neasfaltirani put u dolini Cerske, udaljeno oko 3 (tri) kilometra od Konjević-Polja, pogubili ih po prijekom postupku i pomoću teške mehanizacije zatrpali zemljom.
- 30.4 **Skladište u Kravici:** Dana 13. jula 1995., snage specijalne policije kojima je rukovodio i komandovao **LJUBOMIR BOROVCANIN** zarobile su stotine muškaraca Muslimana iz Srebrenice i zatvorili ih u poljoprivredno skladište u selu Kravica, gdje su ih držali pod stražom. U ranim večernjim satima, pripadnici VRS-a i/ili specijalne snage MUP-a po prijekom postupku su pogubili više od 1.000, bosanskih Muslimana zatočenih u velikom skladištu u selu Kravica. Za ubijanje bosanskih Muslimana u skladištu vojnici su koristili automatsko oružje, ručne bombe i drugo naoružanje. Dana 14. jula 1995. stigla je teška mehanizacija i tijela žrtava prebacila u dvije velike masovne grobnice u obližnjim selima Glogova i Ravnice.
- 30.5 **Škola u selu Luke u blizini Tišće:** Tokom 13. jula 1995., pripadnici VRS-a i/ili MUP-a prevozili su žene i djecu bosanske Muslimane koji su u Potočarima bili odvojeni od muških članova svojih porodica na jedno mjesto u blizini škole u selu Luke u blizini Tišće. Vojnici VRS-a iz Vlaseničke brigade Drinskog korpusa odabrali su i izdvojili iz te grupe kod škole u selu Luke dio preostalih muškaraca i mladića bosanskih Muslimana, te neke od bosanskih Muslimanki dok su ostatak grupe prisilno premjestili na teritoriju pod kontrolom bosanskih Muslimana. Tokom cijelog dana 13. jula 1995., vojnici VRS-a su izdvojene muškarce i žene bosanske Muslimane tjerali da pješice idu do obližnje škole i tamo ih maltretirali i fizički napadali. Uveče 13. jula 1995. ili približno u to vrijeme i tokom dana 14. jula 1995., pripadnici VRS-a i/ili MUP-a ukrcali su 25 bosanskih

Muslimana iz škole u kamion, odvezli ih na jedan obližnji pašnjak na osami i po prijekom postupku ih pogubili automatskim oružjem.

- 30.6 **Orahovac (kod Lažeta):** U kasnim večernjim satima 13. jula i tokom dana 14. jula 1995., **DRAGO NIKOLIĆ** i **MILORAD TRBIĆ**, radeći zajedno s pripadnicima čete vojne policije Zvorničke brigade i vodom vojne policije Bratunačke brigade, pod rukovodstvom **VUJADINA POPOVIĆA** i **LJUBIŠE BEARE** i po naređenjima nadređene komande, uključujući naređenja zamjenika komandanta Zvorničke brigade, Dragana Obrenovića, organizovali su i omogućili prijevoz stotina bosanskih Muslimana iz Bratunca i okoline u školu u Orahovcu, znajući da će ti zarobljenici biti odvedeni i pogubljeni po prijekom postupku. Dana 14. jula 1995., pripadnici VRS-a, zajedno s pripadnicima čete vojne policije Zvorničke brigade, čuvali su bosanske Muslimane zatočene u školu u Grbavcima i stavili im poveze na oči. **MILORAD TRBIĆ** je bio u školi u Orahovcu i lično nadzirao vojnu policiju Zvorničke brigade koja je čuvala Muslimane zatočene u školi. U kasnim jutarnjim ili ranim poslijepodnevним satima, pripadnici vojne policije Zvorničke brigade su, sa znanjem i ovlaštenjem **MILORADA TRBIĆA**, izdvojili najmanje dvojicu zarobljenika Muslimana i pogubili ih po prijekom postupku vatrom iz automatskog oružja. U ranim poslijepodnevним satima 14. jula 1995., pripadnici Zvorničke brigade, pod rukovodstvom **MILORADA TRBIĆA**, prevezli su te bosanske Muslimane iz škole u Orahovcu na jednu obližnju poljanu, gdje su ti pripadnici VRS-a, među kojima su bili i pripadnici 4. bataljona Zvorničke brigade, naredili zarobljenicima da siđu s kamiona i pogubili ih po prijekom postupku automatskim oružjem. Na toj poljani na kojoj su vršena pogubljenja, nekoliko žrtava Muslimana pogubio je lično **MILORAD TRBIĆ**. Ubijeno je približno 1.000 bosanskih Muslimana. Dana 14. i 15. jula 1995., pripadnici inžinjerijske čete Zvorničke brigade su pomoću teških mašina zakopavali žrtve u masovne grobnice na samoj poljani na kojoj su vršena pogubljenja dok su pogubljenja i dalje trajala. Uveče 14. jula 1995., tokom pogubljenja, svjetla inžinjerijskih mašina osvijetljavala su mjesta pogubljenja i grobnice. Sve vrijeme 14. jula u Orahovcu, **DRAGO NIKOLIĆ**, **MILORAD TRBIĆ** i svi drugi pripadnici Zvorničke brigade bili su pod komandom i rukovodstvom **VINKA PANDUREVIĆA**.
- 30.7 **Škola u Petkovicima:** Dana 14. jula 1995., pripadnici VRS-a i/ili MUP-a, pod rukovodstvom **VUJADINA POPOVIĆA** i **LJUBIŠE BEARE**, prevezli su približno 1.000 bosanskih Muslimana s mjesta zatočenja u Bratuncu i okolini. Dana 14. jula i u ranim jutarnjim satima 15. jula 1995., pripadnici VRS-a i/ili MUP-a udarali su, tukli i napadali bosanske Muslimane zatočene u školi, te pucali na njih. Škola u Petkovicima bila je u zoni odgovornosti Zvorničke brigade.
- 30.8 **"Brana" kod Petkovaca:** Uveče 14. jula 1995. godine i u ranim jutarnjim satima 15. jula 1995., ili približno tih datuma, pripadnici Zvorničke brigade VRS-a, kojima je rukovodio i komandovao

VINKO PANDUREVIĆ, uključujući vozače i kamione iz 6. pješadijskog bataljona, prevezli su preživjele iz grupe od približno 1.000 bosanskih Muslimana iz škole u Petkovcima do jednog mjesta ispod brane kod Petkovaca. Pripadnici VRS-a ili MUP-a zarobljenike su okupili ispod brane i po prijekom ih postupku pogubili automatskim oružjem. Ujutro 15. jula 1995., pripadnici inženjerijske čete Zvorničke brigade VRS-a, radeći zajedno s drugim pojedincima i jedinicama, pomoću rovokopača i druge teške mehanizacije zakopavali su žrtve dok su pogubljenja i dalje trajala.

- 30.9 **Škola u Kuli u blizini Pilice:** Dana 14. i 15. jula 1995. ili približno tih datuma, pripadnici VRS-a i/ili MUP-a, pod rukovodstvom **VUJADINA POPOVIĆA** i **LJUBIŠE BEARE**, prevezli su približno 1.200 bosanskih Muslimana sa mjesta zatočenja u Bratuncu do sela Kula, u blizini Pilice. Dana 14. i 15. jula 1995. ili približno tih datuma, vojnici VRS-a su automatskim oružjem po prijekom postupku pogubili mnoge od bosanskih Muslimana zatočenih u školi. Dana 17. jula 1995., pripadnici VRS-a iz bataljona "R" Zvorničke brigade, kojima je rukovodio i komandovao **VINKO PANDUREVIĆ**, odnijeli su leševe žrtava iz škole u Kuli i prevezli ih na Vojnu ekonomiju Branjevo. Dana 17. jula 1995., inženjerijska četa Zvorničke brigade, kojom je rukovodio i komandovao **VINKO PANDUREVIĆ**, pokopala je žrtve pogubljenja iz škole u Kuli u masovnu grobnicu na Vojnoj ekonomiji Branjevo.
- 30.10 **Kozluk:** Dana 15. jula 1995., pripadnici VRS-a i/ili MUP-a, pod rukovodstvom **VUJADINA POPOVIĆA** i **LJUBIŠE BEARE**, radeći zajedno sa drugim pojedincima i jedinicama, prevezli su oko 500 bosanskih Muslimana na jedno mjesto na osami u blizini Kozluka, koje je bilo u zoni odgovornosti Zvorničke brigade, i po prijekom ih postupku pogubili automatskim oružjem. Radilo se o bosanskim Muslimanima zarobljenim iz kolone muškaraca u povlačenju iz srebreničke enklave ili izdvojenim u Potočarima. Dana 16. jula 1995., vojnici VRS-a iz inženjerijske čete Zvorničke brigade, pod rukovodstvom i komandom **VINKA PANDUREVIĆA**, radeći zajedno s drugim pojedincima i jedinicama, pokopali su žrtve pogubljenja u obližnju masovnu grobnicu.
- 30.11 **Vojna ekonomija Branjevo:** Ujutro 16. jula 1995., pripadnici VRS-a, pod rukovodstvom **VUJADINA POPOVIĆA** i **LJUBIŠE BEARE**, prevezli su preostale ljude iz grupe od približno 1.200 bosanskih Muslimana iz škole u Kuli autobusima na Vojnu ekonomiju Branjevo. Radilo se o bosanskim Muslimanima zarobljenim iz kolone muškaraca u povlačenju iz srebreničke enklave ili izdvojenim u Potočarima. Nakon što su ti bosanski Muslimani dovezeni na Vojnu ekonomiju Branjevo, po prijekom su ih postupku strijeljanjem iz automatskog oružja pogubili pripadnici 10. diverzantskog odreda i Bratunačke brigade, radeći zajedno s drugim nepoznatim vojnicima. Dana 17. jula 1995., pripadnici VRS-a iz inženjerijske čete Zvorničke

brigade, pod komandom **VINKA PANDUREVIĆA**, pokopali su stotine žrtava u obližnju masovnu grobnicu.

- 30.12 **Dom kulture u Pilici:** Dana 16. jula 1995., pripadnici VRS-a, koji su prethodno učestvovali u pogubljenjima na Vojnoj ekonomiji Branjevo, iz Bratunačke brigade su otišli do obližnjeg sela Pilica, gdje su, zajedno s drugim pripadnicima VRS-a i/ili MUP-a i pod rukovodstvom **VUJADINA POPOVIĆA** i **LJUBIŠE BEARE**, automatskim oružjem po prijekom postupku pogubili približno 500 muškaraca u zgradi Doma kulture u Pilici. To su bili bosanski Muslimani zarobljeni iz kolone muškaraca u povlačenju iz srebreničke enklave ili izdvojeni u Potočarima. Dana 17. jula 1995., pripadnici VRS-a iz bataljona "R" Zvorničke brigade, kojima je rukovodio i komandovao **VINKO PANDUREVIĆ**, odnijeli su leševe žrtava iz Doma kulture u Pilici i prevezli ih na Vojnu ekonomiju Branjevo. Dana 17. jula 1995., inženjerijska četa Zvorničke brigade pokopala je žrtve pogubljenja iz škole u Pilici u masovnu grobnicu na Vojnoj ekonomiji Branjevo.
- 30.13 **Pogubljenja u blizini Nezuka:** Dana 19. jula 1995., pripadnici VRS-a iz 16. brigade 1. krajiškog korpusa, prepotčinjeni komandi Zvorničke brigade, kojima je komandovao **VINKO PANDUREVIĆ**, zarobili su u blizini Nezuka desetak bosanskih Muslimana iz Srebrenice i, nedugo nakon toga, pogubili ih po prijekom postupku.
- 30.14 **Pogubljenje četvorice preživjelih s Vojne ekonomije Branjevo:** Dana 19. jula 1995. ili približno tog datuma, snage VRS-a i/ili MUP-a su u zoni odgovornosti Zvorničke brigade iz kolone zarobile četiri bosanska Muslimana koji su preživjeli pogubljenje na Vojnoj ekonomiji Branjevo i predale ih pripadnicima bezbjednosti Zvorničke brigade pod rukovodstvom **DRAGE NIKOLIĆA**. Dana 22. jula 1995. ili oko tog datuma, pripadnici Zvorničke brigade su tu četvoricu Muslimana ispitivali u vezi s pomoći koju su im pružili vojnici Zvorničke brigade nakon spašavanja od pogubljenja na Vojnoj ekonomiji Branjevo. Muslimani su nekoliko dana zadržani u zatočeništvu, nakon čega su ih pripadnici Zvorničke brigade po prijekom postupku pogubili. Ta pogubljenja po prijekom postupku izvršena su sa znanjem i ovlaštenjem **VINKA PANDUREVIĆA**, te sa znanjem i uz pomoć **DRAGE NIKOLIĆA**. Žrtve Muslimani identifikovani su kao:
- (1) Sakib KIVIRIĆ, od oca Salka, rođen 24. juna 1964.;
  - (2) Emin MUSTAFIĆ, od oca Rifeta, rođen 7. oktobra 1969.;
  - (3) Fuad ĐOZIĆ, od oca Senusije, rođen 2. maja 1965.; i,
  - (4) Almir HALILOVIĆ, od oca Sulje, rođen 25. avgusta 1980.
- 30.15 **Pogubljenje ranjenih Muslimana iz bolnice u Milićima:** Dana 13. jula, ili približno tog datuma, 19 Muslimana iz Srebrenice ranjeno je prilikom pokušaja bijega iz srebreničke enklave. Ti ljudi su se predali ili su bili zarobljeni 13. ili 14. jula, primljeni su u bolnicu u Milićima i pružena im je medicinska pomoć. Dana 14. jula ili približno toga

datuma, 11 od tih ranjenih zarobljenih Muslimana iz Srebrenice prebačeno je, po naređenju dobivenom iz Glavnog štaba, iz bolnice u Milićima u zborničku bolnicu. Nekoliko dana kasnije, ti zarobljeni Muslimani prebačeni su iz zborničke bolnice u stacionar Zborničke brigade. Dana 20. jula 1995. ili nedugo nakon tog datuma, pripadnici VRS-a odveli su tih 11 Muslimana iz Štaba Zborničke brigade i pogubili po prijekom postupku. Odvođenje i pogubljenje po prijekom postupku izvršeno je sa znanjem i ovlaštenjem **VINKA PANDUREVIĆA**, te sa znanjem i uz pomoć **VUJADINA POPOVIĆA** i **DRAGE NIKOLIĆA**. Te žrtve su identifikovane kao:

- (1) Aziz BEĆIROVIĆ, od oca Nezira, rođen 16. septembra 1973. u selu Opetci, opština Srebrenica;
- (2) Mensur SALKIĆ, od oca Šukrije, rođen 25. decembra 1970. u selu Osatica, opština Srebrenica;
- (3) Behaija KURTIĆ, od oca Ahmeta, rođen 18. januara 1964. u selu Joševa, opština Bratunac;
- (4) Izet HALILOVIĆ, od oca Rame, rođen 1951. u Srebrenici, opština Srebrenica;
- (5) Behudin LOLIĆ, od oca Ramiza, rođen 4. januara 1967. u selu Donji Potočari, opština Srebrenica;
- (6) Huso SALIHOVIĆ, od oca Mešana, rođen 10. maja 1974. u selu Skugrići, opština Vlasenica;
- (7) Vahdet SULJIĆ, od oca Alije, rođen 3. juna 1968. u selu Pustumlići, opština Srebrenica;
- (8) Remzija IBIŠEVIĆ, od oca Ibrahima, rođen 20. jula 1943. u selu Glogova, opština Bratunac;
- (9) Mujo BEČIĆ, od oca Hakije, rođen 26. februara 1970. u Srebrenici, opština Srebrenica;
- (10) Sulejman BEGOVIĆ, od oca Mustafe, rođen 3. marta 1970. u selu Bukovica, opština Vlasenica; i
- (11) Mehmedalija HAMZABEGOVIĆ, od oca Ibrahima, rođen 15. februara 1957. u selu Glodi, opština Zvornik.

30.16 **Pogubljenje šest muškaraca i mladića Muslimana u blizini Trnova:** U julu ili avgustu 1995., nakon pada srebreničke enklave, jedna srpska jedinica, radeći zajedno s VRS-om i/ili MUP-om RS, pogubila je po prijekom postupku u blizini Trnova, u Bosni i Hercegovini, šest Muslimana iz Srebrenice, među kojima:

- (1) Azmira ALISPAHIĆA, od oca Alije, rođenog 2. oktobra 1978. u Srebrenici, opština Srebrenica, Bosna i Hercegovina.
- (2) Safeta FEJZIĆA, od oca Sakiba, rođenog 3. januara 1978., u Srebrenici, opština Srebrenica, Bosna i Hercegovina.

Situaciono uslovljeno ubijanje

31. Za vrijeme i nakon kampanje prisilnog premještanja i organizovanih pogubljenja, tokom jula i augusta, pripadnici VRS-a i MUP-a nastavili su sa situaciono uslovljenim ubijanjem bosanskih Muslimana iz Srebrenice. Ta

situaciono uslovljena ubistva bila su prirodna i predvidljiva posljedica udruženog zločinačkog poduhvata s ciljem prisilnog premještanja stanovništva Srebrenice, kao i prirodna i predvidljiva posljedica udruženog zločinačkog poduhvata da se pobiju svi vojno sposobni Muslimani iz Srebrenice:

31.1 Potočari

- a. Dana 12. jula, tijela devet bosanskih Muslimana, ubijenih iz vatrenog oružja, pronađena su u šumi u blizini baze UN-a na strani glavnog puta na kojoj leži Budak.
- b. Dana 12. jula, tijela devet ili deset bosanskih Muslimana pronađena su iza "bijeke kuće" u potoku, na otprilike sedam stotina metara od baze UN-a.
- c. Ujutro 13. jula, tijela šest bosanskih Muslimanki i pet bosanskih Muslimana pronađena su u potoku u blizini baze UN-a u Potočarima.
- d. Dana 13. jula, jedan bosanski Musliman odveden je iza zgrade u blizini "bijeke kuće" i pogubljen po prijekom postupku.

31.2 Bratunac

- a. Dana 12. jula, od otprilike 22:00 sata, i tokom dana 13. jula, više od 50 bosanskih Muslimana, odvedeno je iz hangara iza Osnovne škole "Vuk Karadžić" u Bratuncu i pogubljeno po prijekom postupku.
- b. Dana 13. jula, otprilike u 21:30 sati, dva bosanska Muslimana skinuta su s kamiona u Bratuncu, odvedena do obližnje garaže i pogubljena po prijekom postupku.
- c. Uveče 13. jula, jedan mentalno zaostali bosanski Musliman izveden je iz autobusa parkiranog ispred Osnovne škole "Vuk Karadžić" u Bratuncu i pogubljen po prijekom postupku.
- d. Od večeri 13. jula do jutra 15. jula, pripadnici VRS-a i MUP-a su učestalo i bez prestanka vršili pogubljenja bosanskih Muslimana po prijekom postupku u školi "Vuk Karadžić" i ispred nje.

31.3 **Supermarket u Kravici:** Tokom noći 13. na 14. jula, u blizini supermarketa u Kravici jedan pripadnik VRS-a ili MUP-a gurnuo je cijev puške jednom zarobljenom bosanskom Muslimanu u usta i po prijekom ga postupku pogubio. Osim toga, u istom periodu pripadnici VRS-a i/ili MUP-a su udarali, tukli kundacima i po prijekom postupku pogubljivali zarobljene bosanske Muslimane koji su se predali ili su zarobljeni iz kolone muškaraca u povlačenju iz srebreničke enklave ili su izdvojeni u Potočarima, a bili su zatočeni u kamionima kod supermarketa.

- 31.4 **Škola u Petkovicima:** Dana 14. jula i u ranim jutarnjim satima 15. jula 1995., pripadnici VRS-a i/ili MUP-a tukli su, zlostavljali i ubijali mnoge od bosanskih Muslimana zatočenih u školi u Petkovicima neposredno prije nego što su ti muškarci prebačeni na branu kod Petkovaca radi pogubljenja po prijekom postupku.

Operacija ponovnog pokopavanja

32. Približno od 1. avgusta 1995. do približno 1. novembra 1995., pripadnici VRS-a i MUP-a učestvovali su u organizovanim i sveobuhvatnim nastojanjima da se prikriju ubijanja i pogubljenja u zonama odgovornosti Zvorničke i Bratunačke brigade tako što su nanovo pokopavali tijela koja su otkopali iz primarnih masovnih grobnica na sljedećim lokacijama: Vojna ekonomija Branjevo, Kozluk, brana kod Petkovaca, Orahovac i Glogova; te ih prebacili u sekundarne grobnice na: dvanaest lokacija uz Čančarski put (s tijelima s Vojne ekonomije Branjevo i iz Kozluka), četiri lokacije kod Liplja (s tijelima s brane kod Petkovaca), sedam lokacija kod Hodžića (s tijelima iz Orahovca), te na sedam lokacija kod Zelenog Jadra (s tijelima iz Glogove). Ta operacija ponovnog pokopavanja bila je prirodna i predvidiva posljedica plana pogubljenja i primarnog pokopavanja koji je zamišljen u udruženom zločinačkom poduhvatu, a izvršen je po naređenju Ratka Mladića, sa znanjem i uz pomoć **VUJADINA POPOVIĆA, VINKA PANDUREVIĆA, DRAGE NIKOLIĆA I MILORADA TRBIĆA.**

Uništavanje žena i djece

33. Prisilno premještanje žena i djece, opisano u ovoj Optužnici, stvorilo je uslove za koje su optuženi znali, i koji će doprinijeti zatiranju cjelokupnog muslimanskog stanovništva istočne Bosne, između ostalog, tako što je dijelu tog stanovništva onemogućen normalan život i reprodukcija.

TAČKA 1: Genocid, kažnjiv prema članovima 4(3)(a) i 7(1) (pri čemu se **BOROVČANIN** tereti samo za pomaganje i podržavanje genocida), a za **VINKA PANDUREVIĆA I LJUBOMIRA BOROVČANINA**, prema članu 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

TAČKA 2 **(Udruživanje radi vršenja genocida)**

Svojim radnjama i propustima opisanim u paragrafima koji slijede, **ZDRAVKO TOLIMIR, VINKO PANDUREVIĆ, LJUBIŠA BEARA, VUJADIN POPOVIĆ, DRAGO NIKOLIĆ I MILORAD TRBIĆ** počinili su:

34. **ZDRAVKO TOLIMIR, VINKO PANDUREVIĆ, LJUBIŠA BEARA, VUJADIN POPOVIĆ, DRAGO NIKOLIĆ i MILORAD TRBIĆ** dogovorili su se s nekoliko drugih osoba, uključujući generala Ratka Mladića, komandanta VRS-a, generala Milenka Živanovića, komandanta Drinskog korpusa od približno 20:00 sati 13. jula 1995.; generala Radislava Krstića, načelnika štaba/zamjenika komandanta do približno 20:00 sati 13. jula 1995.

i, kasnije, komandanta Drinskog korpusa i druge (vidjeti spisak osoba koje su se udružile radi vršenja genocida u *Prilogu A*), da pobiju vojno sposobne Muslimane iz Srebrenice koji su zarobljeni ili su se predali nakon pada Srebrenice 11. jula 1995., te da preostalo muslimansko stanovništvo Srebrenice i Žepe uklone iz Republike Srpske kako bi se ti Muslimani zatrli. Činjenice u osnovi optužbi i dogovor za udruživanje radi vršenja genocida istovjetni su činjenicama i dogovorom koji se u ovoj Optužnici navode u vezi s udruženim zločinačkim poduhvatom.

35. **ZDRAVKO TOLIMIR, VINKO PANDUREVIĆ, LJUBIŠA BEARA, VUJADIN POPOVIĆ, DRAGO NIKOLIĆ i MILORAD TRBIĆ** su se to dogovorili s namjerom da pobiju Muslimane iz Srebrenice i nanesu teške tjelesne i duševne povrede Muslimanima iz Srebrenice, te da u realizaciji te namjere dijelom unište bosanske Muslimane kao nacionalnu, etničku i vjersku grupu.

Udruživanje, udruženi zločinački poduhvat i operacija ubijanja svih vojno sposobnih Muslimana iz Srebrenice

36. Dana 12. jula 1995. ili približno tog datuma, realizovani su udruživanje, udruženi zločinački poduhvat i operacija. **ZDRAVKO TOLIMIR, VINKO PANDUREVIĆ, LJUBIŠA BEARA, VUJADIN POPOVIĆ, DRAGO NIKOLIĆ, MILORAD TRBIĆ i LJUBOMIR BOROVIČANIN**, zajedno s drugim starješinama i jedinicama VRS-a i MUP-a navedenim u *Prilogu A* ove Optužnice, bili su članovi i svjesni učesnici udruživanja, udruženog zločinačkog poduhvata i operacije čiji je zajednički cilj bio: po prijekom postupku pogubiti i zakopati hiljade zarobljenih muškaraca i mladića bosanskih Muslimana iz srebreničke enklave starih od 16 do 60 godina, u periodu od 12. jula 1995. do približno 19. jula 1995. godine. Posljednji primarni pokop srebreničkih žrtava za koji se zna izvršen je 19. jula 1995. ili oko tog datuma u Glogovi. Početni plan bio je da se po prijekom postupku pogubi više od 1.000 muškaraca i mladića bosanskih Muslimana starih od 16 do 60 godina, koji su 12. i 13. jula izdvojeni iz grupe bosanskih Muslimana u Potočarima. Dana 12. jula, taj plan je proširen i na pogubljenje po prijekom postupku više od 6.000 muškaraca i mladića starih od 16 do 60 godina, zarobljenih iz kolone bosanskih Muslimana koji su bježali iz srebreničke enklave, u periodu od 12. jula do oko 1. novembra 1995. godine. (U vezi s konkretnom realizacijom udruživanja, udruženog zločinačkog poduhvata i operacije, uključujući učešće optuženih, vidjeti paragrafe 27 do 32 i 38 do 44 ove Optužnice.)
37. I pored toga što su to udruživanje, udruženi zločinački poduhvat i operacija predviđali organizovana i sistematska pogubljenja, **ZDRAVKO TOLIMIR, VINKO PANDUREVIĆ, LJUBIŠA BEARA, VUJADIN POPOVIĆ, DRAGO NIKOLIĆ, MILORAD TRBIĆ i LJUBOMIR BOROVIČANIN** mogli su predvidjeti da će za vrijeme i nakon udruženog zločinačkog poduhvata snage VRS-a i MUP-a vršiti pojedinačne situaciono uslovljene

krivične radnje kao i radnje progona, kao što su one opisane u paragrafima 31 do 48 ove Optužnice. Snage VRS-a i MUP-a vršile su takve situaciono uslovljene krivične radnje od 12. jula 1995. do 1. novembra 1995. godine ili približno tog datuma. Provođenje tog udruženog zločinačkog poduhvata dovelo je do pogubljenja po prijekom postupku više od 7.000 muškaraca i mladića, bosanskih Muslimana iz srebreničke enklave,.

POSTUPCI OPTUŽENIH U CILJU REALIZACIJE UDRUŽENOG ZLOČINAČKOG PODUHVATA, UDRUŽIVANJA I OPERACIJE POGUBLJENJA VOJNO SPOSOBNIH MUSLIMANA IZ SREBRENICE PO PRIJEKOM POSTUPKU I NJIHOVOG POKOPAVANJA

38. **ZDRAVKO TOLIMIR** je, djelujući individualno ili u dogovoru s ostalim učesnicima udruženog zločinačkog poduhvata, udruživanja i operacije pogubljenja po prijekom postupku i pokopavanja vojno sposobnih Muslimana iz Srebrenice, počinio djela u cilju realizacije udruženog zločinačkog poduhvata, udruživanja i operacije koja, između ostalog, uključuju sljedeća (vidjeti i paragrafe 1, 10, 27, 31, 34 do 37, 54, 66-70, 74, 83, 88 i 90 do 91 ove Optužnice):
- a. Potpuno upoznat s planom da se vojno sposobni muškarci Srebrenice pogube po prijekom postupku, pomagao je i omogućio izvršenje prisilnog premještanja i deportacije muslimanskog stanovništva Srebrenice, kao što je opisano u paragrafu 61-64 Optužnice.
  - b. Dana 13. jula 1995., pomagao je u operaciji zatočenja i pogubljenja vojno sposobnih muškaraca Srebrenice time što je komandantu Ratku Mladiću predložio da se stotine Muslimana zatočenih duž ceste Konjević-Polje—Bratunac sakriju od međunarodnih snaga tako što će se smjestiti u zgrade kako ne bi bili vidljivi iz zraka.
  - c. Rukovodio je 10. diverzantskim odredom 16. jula 1995., kada su elementi te jedinice po prijekom postupku pogubili više od 1.700 muškaraca i mladića Muslimana na Vojnoj ekonomiji Branjevo i u Domu kulture u Pilici.
  - d. Kao pomoćnik komandanta za obavještajno-bezbjednosne poslove Glavnog štaba VRS-a i na osnovu ovlaštenja koja mu je dao njegov komandant Ratko Mladić, bio je odgovoran za postupanje sa svim bosanskim Muslimanima zarobljenim nakon pada srebreničke enklave u zoni odgovornosti Drinskog korpusa i dužan da se postara za njihovu bezbjednost i dobrobit. To nije učinio.
39. **VINKO PANDUREVIĆ** je, djelujući individualno ili u dogovoru s ostalim učesnicima udruženog zločinačkog poduhvata, udruživanja i operacije pogubljenja po prijekom postupku i pokopavanja vojno sposobnih Muslimana iz Srebrenice, počinio djela u cilju realizacije udruženog zločinačkog poduhvata, udruživanja i operacije koja, između ostalog, uključuju sljedeća (vidjeti i paragrafe 4, 13, 16, 27, 30.6, 30.8 do 30.15, 31, 32, 34 do 37, 54 do 55, 67, 77, 80(a)(iii), 83, 88 i 90 do 91 ove Optužnice):

- a. Dana 12. ili 13. jula 1995., potpuno upoznat s planom da se po prijekom postupku pogube vojno sposobni muškarci Srebrenice, dozvolio je da se stotine bosanskih Muslimana iz Srebrenice preveze na mjesta zatočenja u zoni odgovornosti Zvorničke brigade, da se ondje zatoče i po prijekom postupku pogube, pri čemu su među njima bila najmanje dvojica Muslimana ubijenih 14. jula 1995. u školi u Orahovcu i približno 1.000 Muslimana pogubljenih na brani kod Petkovaca 14. i 15. jula.
  - b. Dana 15. jula 1995., lično je dozvolio zatočenje, pogubljenje po prijekom postupku i pokopavanje hiljada bosanskih Muslimana iz Srebrenice zatočenih u školama u Ročeviću, Kuli i Domu kulture u Pilici.
  - c. U periodu od 15. jula 1995. do avgusta 1995. i dalje bio je na komadnom položaju i u zoni odgovornosti Zvorničke brigade, te je znao za i pomagao sljedeća pogubljenja po prijekom postupku:
    - i. pogubljenje 500 do 1.000 Muslimana na obalama rijeke Drine u blizini Kozluka;
    - ii. pogubljenje približno 1.200 Muslimana na Vojnoj ekonomiji Branjevo 16. jula 1995.;
    - iii. pogubljenje približno 500 Muslimana u Domu kulture u Pilice 16. jula 1995.;
    - iv. pogubljenje po prijekom postupku 20. jula, ili nedugo poslije tog datuma, na Ekonomiji Branjevo, kako je opisano u paragrafu 30.14 ove Optuženice;
    - v. pogubljenje 19 pacijenata Muslimana iz stacionara Zvorničke brigade po prijekom postupku izvršeno negdje u periodu od 16. jula do 1. avgusta; i,
    - vi. kao komandant Zvorničke brigade, bio je odgovoran za postupanje sa svim bosanskim Muslimanima zarobljenim nakon pada srebreničke enklave u zoni odgovornosti Zvorničke brigade i dužan da se postara za njihovu bezbjednost i dobrobit. To nije učinio.
40. **LJUBIŠA BEARA** je, djelujući individualno ili u dogovoru s ostalim učesnicima udruženog zločinačkog poduhvata, udruživanja i operacije pogubljenja po prijekom postupku i pokopavanja vojno sposobnih Muslimana iz Srebrenice, počinio djela u cilju realizacije udruženog zločinačkog poduhvata, udruživanja i operacije koja, između ostalog, uključuju sljedeća (vidjeti i paragrafe 5, 14, 27, 30.6 do 30.7, 30.9 do 30.12, 31, 34 do 37, 44(a)(iii), 63, 78, 83, 88 i 90 do 91 ove Optuženice):
- a. U cilju realizacije plana zarobljavanja, zatočenja, prijevoza i pogubljenja po prijekom postupku vojno sposobnih muškaraca Srebrenice, potpuno svjestan plana da se ti muškarci pogube po prijekom postupku:
    - i. organizovao je i pomagao okupljanje, zatočenje, prijevoz i pogubljenje Muslimana iz Srebrenice duž ceste Konjević-Polje – Milići – Srebrenica 13. jula 1995.;

- ii. pomagao je u organizaciji i prijevozu muškaraca Muslimana iz Bratunca u zatočeničke centre na području Zvornika, konkretno u škole u Orahovcu, Petkovicima, Ročeviću i Kuli, te u Dom kulture u Pilici, od 13. do 16. jula 1995., te nadzirao pogubljenja po prijekom postupku i rukovodio njima;
  - iii. učestvovao u akciji generala Krstića s ciljem zarobljavanja Muslimana koji su bježali iz enklave Žepa preko Drine u Srbiju 1. i 2. avgusta 1995. ili približno tih datuma; te,
  - iv. kao načelnik za bezbjednost Glavnog štaba VRS-a i na osnovu ovlaštenja koja mu je dao njegov komandant Ratko Mladić, bio je odgovoran za postupanje sa svim bosanskim Muslimanima zarobljenim nakon pada srebreničke enklave i dužan da se postara za njihovu bezbjednost i dobrobit. To nije učinio.
41. **VUJADIN POPOVIĆ** je, djelujući individualno ili u dogovoru s ostalim učesnicima udruženog zločinačkog poduhvata, udruživanja i operacije pogubljenja po prijekom postupku i pokopavanja vojno sposobnih Muslimana iz Srebrenice, počinio djela u cilju realizacije udruženog zločinačkog poduhvata, udruživanja i operacije koja, između ostalog, uključuju sljedeća (vidjeti i paragrafe 6, 15, 27, 30.6 do 30.7, 30.9 do 30.12, 30.15, 31, 32, 34 do 37, 55, 59, 61, 79, 83, 88 i 90 do 91 ove Optužnice):
- a. U cilju realizacije plana zarobljavanja, zatočenja, prijevoza i pogubljenja po prijekom postupku vojno sposobnih muškaraca Srebrenice, potpuno svjestan plana da se ti muškarci pogube po prijekom postupku:
    - i. zajedno s generalom Mladićem i njegovim štapskim oficirima, oficirima Nizozemskog bataljona i predstavnicima Muslimana iz Srebrenice, bio je učesnik sastanka održanog 12. jula 1995. u 10:00 sati u hotelu "Fontana", čija svrha je bila organizacija odlaska i prijevoza Muslimana iz Srebrenice, te zastrašivanje Muslimana kako bi napustili područje Srebrenice;
    - ii. bio je na dužnosti u Potočarima 12. jula 1995. i nadgledao transport Muslimana iz Potočara na područja izvan RS-a;
    - iii. pomagao je u organizaciji i prijevozu muškaraca Muslimana iz Bratunca na mjesta zatočenja u Zvorniku, konkretno škole u Orahovcu, Petkovicima, Ročeviću i Kuli, te u Dom kulture u Pilici, od 13. do 16. jula 1995., te nadzirao pogubljenja po prijekom postupku i rukovodio njima; te,
    - iv. kao pomoćnik komandanta za bezbjednost u štabu Drinskog korpusa, i na osnovu ovlaštenja koja mu je dao njegov komandant, bio je odgovoran za postupanje sa svim bosanskim Muslimanima zarobljenim nakon pada srebreničke enklave u zoni odgovornosti Drinskog korpusa i dužan da se postara za njihovu bezbjednost i dobrobit. To nije učinio.
42. **DRAGO NIKOLIĆ** je, djelujući individualno ili u dogovoru s ostalim učesnicima udruženog zločinačkog poduhvata, udruživanja i operacije pogubljenja po prijekom postupku i pokopavanja vojno sposobnih Muslimana iz Srebrenice, počinio djela u cilju realizacije udruženog zločinačkog poduhvata, udruživanja i operacije koja, između ostalog, uključuju sljedeća

(vidjeti i paragrafe 7, 16, 27, 30.6, 30.14, 30.15, 31, 32, 34 do 37, 80, 83, 88 i 90 do 91 ove Optužnice):

- a. U cilju realizacije plana zarobljavanja, zatočenja, prijevoza i pogubljenja vojno sposobnih muškaraca Srebrenice po prijekom postupku, potpuno svjestan plana da se ti muškarci pogube po prijekom postupku:
  - i. pomagao je u organizaciji i prijevozu Muslimana iz Bratunca na mjesta zatočenja u Zvorniku, između ostalog, škole u Orahovcu, Petkovicima, Ročeviću i Kuli, te u Dom kulture u Pilici, od 13. do 16. jula 1995., te nadzirao pogubljenja po prijekom postupku i rukovodio njima; te
  - ii. kao pomoćnik komandanta za bezbjednost u štabu Drinskog korpusa i na osnovu ovlaštenja koja mu je dao njegov komandant, bio je odgovoran za postupanje sa svim bosanskim Muslimanima zarobljenim nakon pada srebreničke enklave u zoni odgovornosti Drinskog korpusa i dužan da se postara za njihovu bezbjednost i dobrobit. To nije učinio.
43. **LJUBIŠA BOROVIČANIN** je, djelujući individualno ili u dogovoru s ostalim učesnicima udruženog zločinačkog poduhvata, udruživanja i operacije pogubljenja po prijekom postupku i pokopavanja vojno sposobnih Muslimana iz Srebrenice, počinio djela u cilju realizacije udruženog zločinačkog poduhvata, udruživanja i operacije koja, između ostalog, uključuju sljedeća (vidjeti i paragrafe 9, 18, 27, 30.4, 31, 34 do 37, 61 do 63, 81, 83, 88 i 90 do 92 ove Optužnice):
  - a. U cilju realizacije plana zarobljavanja, zatočenja, prijevoza i pogubljenja vojno sposobnih muškaraca Srebrenice po prijekom postupku, potpuno svjestan plana da se ti muškarci pogube po prijekom postupku:
    - i. dana 12. i 13. jula 1995., bio je u Potočarima i komandovao jedinicama MUP-a prilikom odvajanja muškaraca Muslimana od njihovih porodica, potpuno svjestan da će ti ljudi biti pogubljeni po prijekom postupku;
    - ii. dana 13. jula 1995., bio je na potezu uz put Bratunac–Konjević-Polje, uključujući skladište u Kravici, i ondje komandovao jedinicama koje su pomagale VRS-u u zarobljavanju, zatočenju, prijevozu i pogubljenju stotina vojno sposobnih muškaraca i mladića iz Srebrenice, potpuno svjestan da će ti Muslimani biti pogubljeni;
    - iii. dana 13. jula 1995., lično je bio prisutan u skladištu u Kravici dok su jedinice pod njegovom komandom vršile pogubljenja, ili prisustvovala pogubljenjima, stotina zarobljenih Muslimana po prijekom postupku, a on nije učinio ništa da ta pogubljenja spriječi ni da se preostalim preživjelim Muslimanima u tom skladištu pruži prva pomoć ili bilo kakva medicinska njega, čime je podstakao svoje ljude i one koji su radili zajedno s njegovim ljudima da nastave ubijati zarobljene Muslimane i ostave ranjene zarobljenike da podlegnu ranama; te
    - iv. kao komandant združenih snaga jedinica MUP-a, bio je odgovoran za postupanje sa svim bosanskim Muslimanima zarobljenim nakon pada srebreničke enklave u zoni odgovornosti Drinskog korpusa i dužan da se postara za njihovu bezbjednost i dobrobit. To nije učinio.

44. **MILORAD TRBIĆ** je, djelujući individualno ili u dogovoru s ostalim učesnicima udruženog zločinačkog poduhvata, udruživanja i operacije pogubljenja po prijekom postupku i pokopavanja vojno sposobnih Muslimana iz Srebrenice, počinio djela u cilju realizacije udruženog zločinačkog poduhvata, udruživanja i operacije koja, između ostalog, uključuju sljedeća (vidjeti i paragrafe 8, 17, 27, 30.6, 31, 32, 34 do 37, 82 do 83, 88 i 90 do 91 ove Optužnice):
- a. U cilju realizacije plana zarobljavanja, zatočenja, prijevoza i pogubljenja vojno sposobnih muškaraca Srebrenice po prijekom postupku, potpuno upoznat s planom da se ti muškarci pogube po prijekom postupku:
    - i. dana 13. i 14. jula 1995., pomagao je u organizaciji prijevoza, zatočenju, obezbjeđenju i pogubljenju Muslimana iz Srebrenice, koji su iz Bratunca autobusima i kamionima prevezeni na mjesta zatočenja na području Zvornika, uključujući Orahovac, Petkovce, Ročević i Kulu, te Dom kulture u Pilici, potpuno svjestan da će ti ljudi biti pogubljeni po prijekom postupku;
    - ii. dana 14. jula 1995. bio je u školi u Orahovcu i nadzirao zatočenje zarobljenih Muslimana koji su čekali da ih pogube, kada je jedan od vojnika koji su te Muslimane čuvali, u njegovom prisustvu, po prijekom postupku pogubio najmanje dvojicu zarobljenih Muslimana; te,
    - iii. dana 16. jula 1995., kao dežurni oficir Zvorničke brigade komunicirao je s nizom starješina VRS-a, uključujući **LJUBIŠU BEARU** i druge, u okviru organizacije operacije ubijanja hiljada bosanskih Muslimana zatočenih u školama u zoni odgovornosti Zvorničke brigade.

TAČKA 2: Udruživanje radi vršenja genocida, kažnjivo prema članovima 4(3)(b) i 7(1), a za **VINKA PANDUREVIĆA**, prema članu 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

TAČKA 3 (Istrebljivanje)

Svojim radnjama i propustima opisanim u gornjim paragrafima, **ZDRAVKO TOLIMIR, VINKO PANDUREVIĆ, LJUBIŠA BEARA, VUJADIN POPOVIĆ, DRAGO NIKOLIĆ, MILORAD TRBIĆ I LJUBOMIR BOROVIČANIN** počinili su:

45. Kao što je opisano u ovoj Optužnici, krivično djelo istrebljivanja počinjeno je, izvršeno i provedeno na sljedeći način i sljedećim sredstvima:

Učešćem optuženih, kako je detaljno opisano u paragrafima 30 do 31 ove Optužnice, u ubistvu hiljada muškaraca i mladića bosanskih Muslimana iz srebreničke enklave.

TAČKA 3: Istrebljivanje, **ZLOČIN PROTIV ČOVJEČNOSTI**, kažnjivo prema članovima 5(b) i 7(1), a za **VINKA PANDUREVIĆA** i **LJUBOMIRA BOROVIČANINA**, prema članu 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

TAČKA 4-5 (Ubistvo)

Svojim radnjama i propustima opisanim u gornjim paragrafima, **ZDRAVKO TOLIMIR, RADIVOJE MILETIĆ, MILAN GVERO, VINKO PANDUREVIĆ, LJUBIŠA BEARA, VUJADIN POPOVIĆ, DRAGO NIKOLIĆ, MILORAD TRBIĆ i LJUBOMIR BOROVIČANIN** počinili su:

46. Krivično djelo ubistva počinjeno je, izvršeno i provedeno na način i sredstvima navedenim u paragrafima 30 do 31 Optužnice.
47. Krivično djelo ubistva počinjeno je, izvršeno i provedeno na način i sredstvima navedenim u paragrafima 30 do 31 Optužnice.

TAČKA 4: Ubistvo, **ZLOČIN PROTIV ČOVJEČNOSTI**, kažnjiv prema članovima 5(a) i 7(1), a za **VINKA PANDUREVIĆA i LJUBOMIRA BOROVIČANINA**, prema članu 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

i

TAČKA 5: Ubistvo, **KRŠENJE ZAKONA I OBIČAJA RATOVANJA**, kažnjivo prema članovima 3 i 7(1), a za **VINKA PANDUREVIĆA i LJUBOMIRA BOROVIČANINA**, prema članu 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

TAČKA 6 (Progoni)

Svojim radnjama i propustima navedenim u gornjim paragrafima, **ZDRAVKO TOLIMIR, RADIVOJE MILETIĆ, MILAN GVERO, VINKO PANDUREVIĆ, LJUBIŠA BEARA, VUJADIN POPOVIĆ, DRAGO NIKOLIĆ, MILORAD TRBIĆ i LJUBOMIR BOROVIČANIN** počinili su:

48. Kao što je opisano u paragrafima 27 do 31 i 50 do 71 ove Optužnice, krivično djelo progona počinjeno je, izvršeno i provedeno na sljedeći način i sljedećim sredstvima:
  - a. ubistvom hiljada civila bosanskih Muslimana uključujući muškarce, žene, djecu i starce, kako je opisano u paragrafima 30 do 31 Optužnice;
  - b. okrutnim i nečovječnim postupanjem sa civilima bosanskim Muslimanima, uključujući ubistva i teška premlaćivanja u Potočarima i u objektima za zatočavanje u Bratuncu i Zvorniku;
  - c. terorisanjem civila bosanskih Muslimana u Srebrenici i u Potočarima;
  - d. uništavanjem lične imovine i predmeta u vlasništvu bosanskih Muslimana, i
  - e. prisilnim premještanjem bosanskih Muslimana iz Srebrenice i Žepe, prisilnim odvoženjem žena i djece autobusima na teritoriju pod kontrolom bosanskih Muslimana i prisilno odvoženje muškaraca, koji su izdvojeni u Potočarima, koji su zarobljeni ili su se predali iz kolone, autobusima na područje Zvornika, gdje su na kraju pogubljeni i deportacijom muškaraca

bosanskih Muslimana iz Žepe, koji su bili prisiljeni da pobjegnu iz svojih domova u Žepi u Srbiju.

TAČKA 6: Progoni na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi, **ZLOČIN PROTIV ČOVJEČNOSTI**, uključujući ubistvo, okrutno i nečovječno postupanje, terorisanje civilnog stanovništva, uništavanje lične imovine i prisilno premještanje, kažnjivi prema članovima 5(h) i 7(1), a za **VINKA PANDUREVIĆA** i **LJUBOMIRA BOROVIČANINA**, prema članu 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

TAČKA 7
(Prisilno premještanje)

Svojim radnjama i propustima opisanim u gornjim paragrafima, **ZDRAVKO TOLIMIR, RADIVOJE MILETIĆ, MILAN GVERO, VINKO PANDUREVIĆ, LJUBIŠA BEARA, VUJADIN POPOVIĆ, DRAGO NIKOLIĆ, MILORAD TRBIĆ** i **LJUBOMIR BOROVIČANIN** počinili su:

49. **ZDRAVKO TOLIMIR, RADIVOJE MILETIĆ, MILAN GVERO, VINKO PANDUREVIĆ, LJUBIŠA BEARA, VUJADIN POPOVIĆ, DRAGO NIKOLIĆ, MILORAD TRBIĆ** i **LJUBOMIR BOROVIČANIN**, zajedno sa drugim starješinama i jedinicama VRS-a i MUP-a te funkcioneri RS navedenim u *Prilogu A* ovoj Optužnici, bili su članovi i svjesni učesnici udruženog zločinačkog poduhvata i operacije, čiji je zajednički cilj bio protjerati muslimansko stanovništvo iz enklava Srebrenica i Žepa na područja izvan kontrole RS-a u periodu od 8. marta 1995. ili približno tog datuma do kraja avgusta 1995.

Operacija uklanjanja muslimanskog stanovništva iz Srebrenice i Žepe

50. Dana 8. marta 1995., predsjednik RS Radovan Karadžić izdao je Direktivu op. br. 7 Vrhovne komande VRS-a. Direktivu op. br. 7 sastavio je **RADIVOJE MILETIĆ**. U toj Direktivi naređuje se sljedeće: "Što pre izvršiti potpuno fizičko odvajanje Srebrenice od Žepe, čime sprečiti i pojedinačno komuniciranje između ovih enklava. Svakodnevnim planskim i osmišljenim borbenim aktivnostima stvoriti uslove totalne nesigurnosti, nepodnošljivosti i besperspektivnosti daljnjeg opstanka i života meštana u Srebrenici i Žepi." (Vidjeti **Prilog B** ovoj Optužnici, koji sadrži detaljan prikaz strukture Oružanih snaga RS-a relevantan za ove činjenice).
51. U periodu od marta 1995. do jula 1995., VRS je namjerno ograničavao snabdijevanje muslimanskog stanovništva Srebrenice i Žepe humanitarnom i drugom pomoći u sklopu organizovane akcije s ciljem da se Muslimanima život učini nepodnošljivim i da se oni protjeraju. **RADIVOJE MILETIĆ** je, pod komandom Ratka Mladića, imao središnju ulogu u organizaciji i podršci akcije da se ograniči dostava humanitarne pomoći u enklave Srebrenica i Žepa, kao i njihovo snabdijevanje.
52. U periodu od marta 1995. do pada enklava u julu 1995., VRS je granatirao i snajperima gađao niz civilnih ciljeva u enklavama Srebrenica i Žepa u sklopu akcije stvaranja nepodnošljivih uslova za život Muslimana i njihovog protjerivanja.

53. Dana 3. juna 1995., snage VRS-a napale su posmatrački položaj Ujedinjenih nacija "Echo", čime je počeo glavni napad na enklavu. Dana 2. jula 1995., komandant Drinskog korpusa general Milenko Živanović naredio je napad na srebreničku enklavu u cilju njenog odvajanja od enklave Žepa i svodenja srebreničke enklave na područje samog grada. Cilj svodenja te enklave na područje grada bio je da se muslimansko stanovništvo prisili da ode u Srebrenicu i da se tako stvore uslovi u kojima bi muslimanskom stanovništvu u cjelini bilo nemoguće da se održi, pa bi stoga moralo da napusti to područje.
54. Dana 6. jula 1995. ili približno tog datuma, u skladu s naređenjem generala Živanovića od 2. jula 1995., jedinice Drinskog korpusa granatirale su Srebrenicu i napale posmatračke položaje na kojima su se nalazili pripadnici Nizozemskog bataljona UN-a (Dutchbat), koji su bili u enklavi. Među jedinicama Drinskog korpusa angažovanim u tom napadu bili su elementi Zvorničke brigade, kojima je komandovao **VINKO PANDUREVIĆ** lično. Dana 9. jula 1995., predsjednik Karadžić je izmijenio prvobitno naređenje i odobrio zauzimanje srebreničke enklave. To naređenje je general **ZDRAVKO TOLIMIR** proslijedio generalu Radislavu Krstiću i generalu **MILANU GVERI** na Isturenom komandnom mjestu Drinskog korpusa. Napad koji je Drinski korpus izvršio na srebreničku enklavu, koji je uključivao granatiranje, te napade na druge posmatračke položaje UN-a i civilne ciljeve u Srebrenici, trajao je do 11. jula 1995., kada su snage Zvorničke brigade, Bratunačke brigade, 10. diverzantskog odreda i drugih jedinica VRS-a ušle u Srebrenicu. Dana 11. jula 1995., avioni NATO-a bombardovali su snage VRS-a u pokušaju da ih zaustave. Usprkos tim pokušajima, Srebrenica je 11. jula 1995. pala u ruke VRS-a.
55. Odmah nakon pada Srebrenice, u kasnim poslijepodnevним satima 11. jula 1995., u grad su ušle visoke starješine VRS-a, među kojima su bili Ratko Mladić, Milenko Živanović, Radislav Krstić, **VINKO PANDUREVIĆ** i **VUJADIN POPOVIĆ**.
56. Dana 10. i 11. jula hiljade bosanskih Muslimana iz enklave, među kojima su bili žene, djeca i nekoliko muškaraca, pobjegli su u bazu UN-a u Potočarima, gdje su zatražili zaštitu Nizozemskog bataljona. U međuvremenu, u selima Šušnjari i Jagličići u isto vrijeme okupilo se otprilike 15.000 muškaraca bosanskih Muslimana iz enklave, s nekoliko žena i djece, i 11. jula u velikoj koloni krenulo kroz šumu prema Tuzli. Otprilike trećinu te grupe činila su naoružana vojna lica, bosanski Muslimani. Ostalo su bili civili i nenaoružana vojna lica.
57. Uveče 11. jula 1995. i ujutro 12. jula 1995., u hotelu "Fontana" u Bratuncu održana su tri presudna sastanka o sudbini izbjeglica koje su pobjegle u Potočare. Na prvom sastanku, održanom približno u 20:00 sati 11. jula, Ratko Mladić i oficir za obavještajne poslove Glavnog štaba, pukovnik Radoslav Janković sastali su se s drugim pripadnicima VRS-a i članovima komande Nizozemskog bataljona. Ratko Mladić se nasilno i prijeteći ponašao prema komandantu Nizozemskog bataljona.
58. Ratko Mladić, Radislav Krstić, Radoslav Janković i drugi pripadnici VRS-a sazvali su drugi sastanak približno u 23:00 sata 11. jula 1995. Sastanku su

prisustvovali članovi komande Nizozemskog bataljona i predstavnik izbjeglica, bosanskih Muslimana iz Potočara. Na tom drugom sastanku Ratko Mladić je zastrašivao predstavnike bosanskih Muslimana i prijetio im. Od večeri 11. jula 1995. do ranog jutra 12. jula 1995. general Mladić i njegovi štapski oficiri sačinili su plan za transport izbjeglog civilnog stanovništva iz Potočara.

59. Ratko Mladić, Radislav Krstić, Radoslav Janković, **VUJADIN POPOVIĆ** i drugi predstavnici VRS-a i civilnih vlasti bosanskih Srba održali su treći sastanak približno u 10:00 sati 12. jula 1995. Sastanku su prisustvovali oficiri Nizozemskog bataljona i predstavnici izbjeglica bosanskih Muslimana. Na sastanku je Ratko Mladić objasnio da će on nadgledati "evakuaciju" izbjeglica iz Potočara i da želi izvršiti provjeru muškaraca između 16 i 60 godina starosti kako bi ustanovio ima li među njima ratnih zločinaca.
60. Ti izbjegli bosanski Muslimani ostali su u Potočarima i okolini od 11. do 13. jula 1995. Za to vrijeme su ih terorizirali pripadnici VRS-a i Ministarstva unutrašnjih poslova RS-a (MUP).

Operacija prisilnog iseljavanja muslimanskog stanovništva

61. U poslijepodnevnom satima 12. jula 1995., Ratko Mladić, Radislav Krstić, **VUJADIN POPOVIĆ**, **LJUBOMIR BOROVIČANIN** i drugi bili su blizu vojne baze UN-a u Potočarima kada je ondje stiglo između 50 i 60 autobusa i kamiona. Tada, kao i tokom cijelog 13. jula, snage bosanskih Srba ukrcale su hiljade bosanskih žena, djece i staraca u autobuse i kamione, te ih prevezle iz Potočara na liniju sukoba blizu Kladnja, gdje su ih pustili i odakle su oni pješaćili približno pet kilometara do linija koje je držala Armija BiH kod Kladnja. Specijalne snage MUP-a pod komandom **LJUBOMIRA BOROVIČANINA** su, zajedno s elementima Bratunačke brigade i drugim jedinicama VRS-a, radile na iseljavanju stanovništva Srebrenice iz enklave.
62. U poslijepodnevnom satima 12. jula, kada je započelo ukrcavanje žena, djece i muškaraca bosanskih Muslimana, specijalne snage MUP-a pod komandom **LJUBOMIRA BOROVIČANINA** i pripadnici VRS-a odvojili su više od 1.000 muškaraca bosanskih Muslimana od žena i djece i prevezli ih na mjesta privremenog zatočenja u Bratuncu. Odvajanje vojno sposobnih muškaraca iz skupine u Potočarima nastavilo se tokom cijelog 12. i 13. jula, sve dok kompletno muslimansko stanovništvo nije uklonjeno s područja Potočara.
63. Od 12. do 17. jula 1995. ili približno tog datuma, pripadnici snaga MUP-a pod komandom **LJUBOMIRA BOROVIČANINA** i snage VRS-a, među kojima je bila i četa vojne policije 65. zaštitnog puka Glavnog štaba pod rukovodstvom **LJUBIŠE BEARE**, zarobile su na područjima Nove Kasabe, Konjević-Polja i Kravice oko 6.000 bosanskih Muslimana iz kolone muškaraca u bijegu iz srebreničke enklave ili su im se oni sami predali. Većina zarobljenih iz kolone 13. jula 1995. odvedena je na ista privremena mjesta zatočenja u Bratuncu i okolini na koja su odvedeni muškarci izdvojeni u Potočarima. **LJUBIŠA BEARA** je 13. jula 1995. bio na području Nove Kasabe i koordinirao je zarobljavanje i predaju muškaraca Muslimana. Ti

zarobljeni bosanski Muslimani, privremeno zatočeni u Bratuncu 12. i 13. jula, kasnije su, 13. i 15. jula 1995. prevezeni na područje Zvornika.

64. Približno od 12. jula 1995. pa sve do približno 16. jula 1995., pripadnici VRS-a i MUP-a plijenili su i uništavali ličnu imovinu i stvari zatočenih bosanskih Muslimana, uključujući lične isprave i dragocjenosti. Zapljena i uništavanje lične imovine i stvari izvršena je u Potočarima na raznim mjestima gdje su zarobljeni i okupljeni ljudi iz kolone duž puta Bratunac-Milići, kao i na raznim mjestima pogubljenja. Pored toga, u periodu prije pogubljenja, zarobljenici u Potočarima i Bratuncu nisu dobijali hranu, nije im pružana ljekarska pomoć, niti su dobijali dovoljno vode. Oni koji su muslimanske zarobljenike držali u Potočarima i Bratuncu često su ih za to vrijeme i tukli.

Operacija Žepa

65. Početkom jula 1995., VRS je, istovremeno s napadom na Srebrenicu, vršio pripreme za napad na enklavu Žepa i protjerivanje muslimanskog stanovništva iz nje. Pripadnici VRS-a su 7. jula 1995. počeli pucati po položajima UN-a oko Žepe. Dana 9. jula 1995. otvorili su vatru direktno na kontrolni punkt UN-a, a na grad Žepu 10. jula 1995. Dana 11. jula 1995. VRS je granatirao jedno selo kod Žepe.
66. Tokom tri odvojena kruga pregovora između predstavnika VRS-a i predstavnika bosanskih Muslimana iz enklave Žepa, predstavnici VRS-a su nastojali da natjeraju stanovništvo da napusti enklavu, prijeteci im vojnim napadom. Prvi krug pregovora održan je 13. jula 1995. Tom prilikom su se na kontrolnom punktu ukrajinskog UNPROFOR-a iznad Žepe sastali komandant Rogatičke brigade pukovnik Rajko Kušić, u pratnji generala **ZDRAVKA TOLIMIRA**, i predstavnici lokalnih bosanskih vlasti. Bosanski Srbi rekli su da je "Srebrenica pala i da je sad red na [Žepu]".
67. **ZDRAVKO TOLIMIR** je predstavnicima bosanskih Muslimana iz Žepe ponudio dvije mogućnosti: "evakuaciju" cijelog stanovništva na isti način kao što je to izvršeno u Srebrenici ili vojnu akciju bosanskih Srba. Predstavnici bosanskih Muslimana odlučili su da odbiju takav prijedlog Srba. Rano ujutro 14. jula 1995. komanda VRS-a izvršila je napad velikih razmjera na enklavu Žepa. Tim napadom, u koji su bili uključeni elementi više brigada Drinskog korpusa, među kojima i elementi Zvorničke brigade pod komandom **VINKA PANDUREVIĆA** lično, komandovao je komandant Drinskog korpusa Radislav Krstić. Uveče 14. jula 1995. bosanski Srbi su ušli u džep sa sjeverozapada, ponovo zauzeli dio teritorije i zapalili sela. Ujutro 15. jula, **VINKO PANDUREVIĆ** i njegove jedinice povučeni su iz operacije Žepa i poslani natrag na područje Zvornika da pomognu u odbrani Zvornika, koju je ugrozilo napredovanje Muslimana iz Srebrenice.
68. Dana 19. jula 1995. Srbi su prestali granatirati Žepu i pucati na nju. Ratko Mladić se u Han-Kramu sastao s generalom Rupertom Smithom iz UNPROFOR-a. U pratnji generala Mladića bili su **ZDRAVKO TOLIMIR** i pukovnik VRS-a Inđić. Na sastanku su razgovarali o Srebrenici te, između ostalog, o povlačenju Nizozemskog bataljona, situaciji u Žepi i slobodi

kretanja UNPROFOR-a i UNHCR-a. General Mladić je izjavio da je Žepa pala u 13:30 sati tog dana, što nije bilo tačno.

69. Drugi krug pregovora između predstavnika VRS-a i predstavnika bosanskih Muslimana iz enklave održan je 19. jula 1995. poslijepodne na ukrajinskom kontrolnom punktu. General Mladić i **ZDRAVKO TOLIMIR** sastali su se s tri predstavnika lokalne civilne vlasti bosanskih Muslimana. Predstavnici VRS-a zahtijevali su od bosanskih Muslimana da predaju oružje i stave ga pod kontrolu UNPROFOR-a, nakon čega će biti evidentirani. Srbi će ih smatrati ratnim zarobljenicima do razmjene koju treba izvršiti u roku od pet do 15 dana. General Mladić im je garantovao bezbjednost. Pošto strane nisu postigle dogovor, VRS je 21. jula 1995. nastavio napad na Žepu.
70. Treći krug pregovora održan je 24. jula 1995. Prisutni su bili predstavnik bosanskih Muslimana iz enklave Žepa Hamdija Torlak, general Mladić, komandant Rogatičke brigade Rajko Kušić i **ZDRAVKO TOLIMIR**. Dana 24. jula 1995. u približno 18:30 sati postignut je dogovor u vezi sa Žepom.
71. Transport žena i djece iz Žepe počeo je 25. jula 1995. Istog dana ili približno tog dana, stotine većinom vojno sposobnih Muslimana krenule su u bijeg preko Drine u Srbiju, gdje je Međunarodni komitet Crvenog krsta (MKCK) evidentirao mnoge od njih, da bi na kraju bili pušteni na slobodu. Muslimani su bježali u Srbiju iz straha da će im pripadnici VRS-a nanijeti zlo ili da će ih ubiti ako se predaju.

ULOGA I POSTUPCI OPTUŽENIH U CILJU REALIZACIJE UDRUŽENOG ZLOČINAČKOG PODUHVA, UDRUŽIVANJA I OPERACIJE PRISILNOG PREMJEŠTANJA I DEPORTACIJE MUSLIMANSKOG STANOVNIŠTVA SREBRENICE I ŽEPE

72. Da bi se postigao cilj udruženog zločinačkog poduhvata i operacije naveden u Direktivi op. br. 7, da se muslimansko stanovništvo iz Srebrenice i Žepe natjera da napusti to područje, preduzeto je nekoliko koraka koji, između ostalog, uključuju sljedeće:
  - a. stvaranje nepodnošljivih životnih uslova za stanovnike tih enklava;
  - b. vojni poraz muslimanskih snaga;
  - c. vojno onesposobljavanje lokalnih snaga UN-a;
  - d. sprečavanje i suzbijanje međunarodne zaštite enklava spolja, uključujući vazdušne napade i međunarodne posmatrače; i
  - e. kontrolisanje kretanja ljudi iz enklava.
73. Učesnici udruženog zločinačkog poduhvata i operacije stvarali su nepodnošljive životne uslove za stanovnike enklave na sljedeći način:
  - a. granatiranjem civilnih ciljeva u Srebrenici i Žepi; i,
  - b. kontrolom kretanja ljudi iz enklava.
74. **ZDRAVKO TOLIMIR** je, djelujući individualno ili u dogovoru s ostalim učesnicima udruženog zločinačkog poduhvata i operacije prisilnog

premještanja i deportacije stanovništva Srebrenice i Žepe, znajući da je protjerivanje Muslimana iz enklava protivpravno, počinio djela u cilju provođenja udruženog zločinačkog poduhvata i operacije koja, između ostalog, uključuju sljedeće (vidi i paragrafe 1, 10, 27, 31, 34 do 38, 54, 66 do 70, 83, 88 i 90 do 91):

- a. Stvaranje nepodnošljivih životnih uslova za stanovnike enklave Žepa:
    - i. u julu 1995. predložio je generalu **RADIVOJU MILETIĆU** napad na kolonu izbjeglog muslimanskog stanovništva Žepe.
  - b. Vojno poražavanje muslimanskih snaga:
    - i. komunicirao je s Isturenim komandnim mjestom Drinskog korpusa i predsjednikom RS Radovanom Karadžićem u vezi s borbenim operacijama oko Srebrenice i odlukom o zauzimanju Srebrenice; i
    - ii. u julu 1995. predložio je generalu **RADIVOJU MILETIĆU** da se preostala muslimanska vojska iz Žepe uništi hemijskim oružjem.
  - c. Vojno onesposobljavanje lokalnih snaga UN-a:
    - i. svojim kontaktima s UNPROFOR-om pomagao je da se prilikom napada na Srebrenicu snage UNPROFOR-a onesposobe, konkretno lažući UNPROFOR i koordinirajući laži s podređenim jedinicama.
  - d. Sprečavanje i suzbijanje međunarodne zaštite enklava spolja, uključujući vazdušne napade i međunarodne posmatrače:
    - i. organizovao je i vodio psihološko-propagandne aktivnosti u vezi s operacijama u Žepi i Srebrenici.
  - e. Kontrola kretanja ljudi iz enklava:
    - i. izdavao je naredjenja i koordinirao prisilno premještanje muškaraca, između ostalog i civila, iz enklava Srebrenica i Žepa;
    - ii. pomagao je u koordinaciji pritvaranja zarobljenika iz Srebrenice;
    - iii. učestvovao je u pregovorima s predstavnicima Muslimana u Žepi i nudio im da izaberu između "evakuacije" ili "vojne akcije" VRS-a; i,
    - iv. pomagao je u organizaciji i nadzoru prebacivanja stanovništva Žepe, između ostalog, prilikom okupljanja autobusa i ukrcavanja ljudi u njih.
75. **RADIVOJE MILETIĆ** je, djelujući individualno ili u dogovoru s ostalim učesnicima udruženog zločinačkog poduhvata i operacije prisilnog premještanja i deportacije stanovništva Srebrenice i Žepe, znajući da je protjerivanje Muslimana iz enklava protivpravno, počinio djela u cilju provođenja udruženog zločinačkog poduhvata i operacije koja, između ostalog, uključuju sljedeće (vidjeti i paragrafe 2, 11, 31, 50 do 51, 74(a)(i), 74(b)(ii), 83, 88 i 90 do 91 ove Optužnice):
- a. Stvaranje nepodnošljivih životnih uslova za stanovnike enklava:
    - i. sastavio je Direktivu op. br. 7, koju je predsjednik Karadžić potpisao 21. marta 1995., i pozvao je VRS da, između ostalog, "stvari uslove totalne nesigurnosti, nepodnošljivosti i besperspektivnosti daljnjeg opstanka i života meštana u Srebrenici i Žepi" i naložio sljedeće: "preko

nadležnih državnih i vojnih organa, zaduženih za rad sa UNPROFOR-om i humanitarnim organizacijama, planskim i nenametljivim restriktivnim odobravanjem zahteva, smanjiti i ograničiti logističku podršku snaga UNPROFOR-a enklavama i dotur materijalnih sredstava muslimanskom živilju i učiniti ih ovisnim od naše dobre volje, a istovremeno izbeći osudu međunarodne zajednice i svetskog javnog mnjenja"; i

- ii. učestvovao je i pomagao u provođenju politike navedene u Direktivi op. br. 7, koja je imala za cilj ograničavanje dostave humanitarne pomoći muslimanskom stanovništvu u Srebrenici i Žepi.

b. Vojno poražavanje muslimanskih snaga:

- i. nadzirao je stanje muslimanskih snaga prije, tokom i poslije napada na Srebrenicu i Žepu i o tome obavještavao svoje nadređene, uključujući predsjednika Karadžića, i podređene jedinice;
- ii. nadzirao je predaju muslimanskih snaga poslije pada Srebrenice i Žepe i o tome obavještavao svoje nadređene, uključujući predsjednika Karadžića, i podređene jedinice; i
- iii. nadzirao je aktivnosti jedinica VRS-a na području Srebrenice i Žepe i o tome obavještavao svoje nadređene, uključujući predsjednika Karadžića, i podređene jedinice.

c. kontrola kretanja ljudi iz enklava:

- i. nadzirao je tok premještanja civila iz Srebrenice i Žepe i o tome obavještavao svoje nadređene, uključujući predsjednika Karadžića, i podređene jedinice;
- ii. nadzirao je pretraživanje Žepe od strane VRS'a i njeno čišćenje od preostalih Muslimana i o tome obavještavao svoje nadređene, uključujući predsjednika Karadžića, i podređene jedinice; i,
- iii. primao je obavijesti o bježanju muškaraca Muslimana iz Žepe u Srbiju.

76. **MILAN GVERO** je, djelujući individualno ili u dogovoru s ostalim učesnicima udruženog zločinačkog poduhvata i operacije prisilnog premještanja i deportacije stanovništva Srebrenice i Žepe, znajući da je protjerivanje Muslimana iz enklava protivpravno, počinio djela u cilju provođenja udruženog zločinačkog poduhvata i operacije koja, između ostalog, uključuju sljedeće (vidjeti i paragrafe 3, 12, 31, 54, 83, 88 i 90 do 91 ove Optužnice):

a. Vojno poražavanje muslimanskih snaga:

- i. u sredstvima javnog informisanja dao je lažnu izjavu u vezi s napadima na enklave kako bi pomogao da se srebrenička enklava uništi; i
- ii. s Isturenog komandnog mjesta Drinskog korpusa pomagao je prilikom napada na srebreničku enklavu izvršenog 9. jula 1995. i izvještavao generala Krstića u vezi s operacijom koja je bila u toku.

b. Vojno onesposobljavanje lokalnih snaga UN-a:

- i. pomagao je prilikom napada na Srebrenicu lažući UNPROFOR o muslimanskim napadima, konkretno na posmatračke položaje UN-a, te o namjerama i aktivnostima VRS-a u vezi s enklavom, znajući da je jedan od glavnih ciljeva napada prisiljavanje muslimanskog stanovništva da napusti Srebrenicu; i
  - ii. obavještavao je predsjednika RS Radovana Karadžića o svojim kontaktima s međunarodnim snagama.
- c. Sprečavanje i suzbijanje međunarodne zaštite enklava spolja, uključujući vazdušne napade i međunarodne posmatračke:
- i. prijetio je komandantu UNPROFOR-a i vršio pritisak na njega da zaustavi vazdušne napade; i
  - ii. poslije pada srebreničke enklave, lagao je predstavnicima međunarodne zajednice kako bi UN i druge međunarodne organizacije spriječio da dođu u Srebrenicu.
- d. Kontrola kretanja ljudi iz enklava:
- i. pomagao je da se organizuje i koordinira zarobljavanje i zatočenje muškaraca Muslimana iz Srebrenice; i
  - ii. omogućio je i nadzirao evakuaciju ranjenih Muslimana iz Srebrenice.
77. **VINKO PANDUREVIĆ** je, djelujući individualno ili u dogovoru s ostalim učesnicima udruženog zločinačkog poduhvata i operacije prisilnog premještanja i deportacije stanovništva Srebrenice i Žepe, znajući da je protjerivanje Muslimana iz enklava protivpravno, počinio djela u cilju provođenja udruženog zločinačkog poduhvata i operacije koja, između ostalog, uključuju sljedeće (vidjeti i paragrafe 4, 13, 27, 30.6, 30.8 do 30.15, 31, 32, 34 do 37, 39, 54 do 55, 67, 80(a)(iii), 83, 88 i 90 do 91 ove Optužnice):
- a. Vojno poražavanje muslimanskih snaga:
- i. komandovao je snagama uključenim u napad na enklave Srebrenicu i Žepu i izdavao im naređenja u periodu od 6. jula 1995. do 14. jula 1995., znajući da je jedan od glavnih ciljeva napada prisiljavanje muslimanskog stanovništva da napusti Srebrenicu; i
- b. kontrola kretanja ljudi iz enklava:
- i. znao je za prisilno premještanje vojno sposobnih Muslimana iz Srebrenice u zatočeničke centre u opštini Zvornik u periodu od 13. jula 1995. do 15. jula 1995. i pomagao da se ono izvrši; i
  - ii. pomagao je u prisilnom premještanju muškaraca Srebrenice tako što je ovlastio snage Zvorničke brigade da prihvate, zatoče i drže pod stražom nekoliko hiljada muškaraca bosanskih Muslimana u zoni odgovornosti Zvorničke brigade, znajući da su vlasti RS te ljude prisilno uklonile iz srebreničke enklave.
78. **LJUBIŠA BEARA** je, djelujući individualno ili u dogovoru s ostalim učesnicima udruženog zločinačkog poduhvata i operacije prisilnog premještanja i deportacije stanovništva Srebrenice i Žepe, znajući da je protjerivanje Muslimana iz enklava protivpravno, počinio djela u cilju

provođenja udruženog zločinačkog poduhvata i operacije koja, između ostalog, uključuju sljedeće (vidjeti i paragrafe 5, 14, 27, 31, 34 do 37, 40, 63, 83, 88 i 90 do 91 ove Optužnice):

a. Kontrola kretanja Muslimani iz enklava:

- i. planirao je, organizovao i pomogao okupljanje, zatočenje i prijevoz muškaraca Muslimana iz Srebrenice duž ceste Konjević-Polje – Milići – Srebrenica 13. jula 1995.;
- ii. pomogao je u organizaciji i prijevozu muškaraca Muslimana iz Bratunca u zatočeničke centre na području Zvornika, konkretno u škole u Orahovcu, Petkovicima, Ročeviću i Kuli, te u Dom kulture u Pilici, od 13. do 16. jula 1995. ili približno tog datuma;
- iii. učestvovao je u akciji generala Krstića s ciljem zarobljavanja muškaraca Muslimana koji su iz enklave Žepa preko Drine bježali u Srbiju 1. i 2. avgusta 1995. ili približno tih datuma; te,
- iv. kao načelnik za bezbjednost Glavnog štaba VRS-a i na osnovu ovlaštenja koja mu je dao njegov komandant Ratko Mladić, bio je odgovoran za postupanje sa svim tim zarobljenim bosanskim Muslimanima i dužan da se postara za njihovu bezbjednost i dobrobit. To nije učinio.

79. **VUJADIN POPOVIĆ** je, djelujući individualno ili u dogovoru s ostalim učesnicima udruženog zločinačkog poduhvata i operacije prisilnog premještanja i deportacije stanovništva Srebrenice i Žepe, znajući da je protjerivanje Muslimana iz enklava protivpravno, počinio djela u cilju provođenja udruženog zločinačkog poduhvata i operacije koja, između ostalog, uključuju sljedeće (vidjeti i paragrafe 6, 15, 27, 30.5, 31, 32, 34 do 37, 41, 55, 59, 61, 83, 88 i 90 do 91 ove Optužnice):

a. Kontrola kretanja Muslimana iz enklava:

- i. zajedno s generalom Mladićem i njegovim štapskim oficirima, oficirima Nizozemskog bataljona i predstavnicima Muslimana iz Srebrenice, bio je učesnik sastanka održanog 12. jula 1995. u 10:00 sati u hotelu "Fontana", čija svrha je bila organizacija odlaska i prijevoza Muslimana iz Srebrenice, te zastrašivanje Muslimana kako bi napustili područje Srebrenice;
- ii. bio je na dužnosti u Potočarima 12. jula 1995., vodio je i nadgledao prijevoz Muslimana iz Potočara na područja izvan RS-a;
- iii. pomagao je u organizaciji i prijevozu muškaraca Muslimana iz Bratunca u zatočeničke centre na području Zvornika, konkretno u škole u Orahovcu, Petkovicima, Ročeviću i Kuli, te u Dom kulture u Pilici, od 13. do 16. jula 1995.; te
- iv. kao pomoćnik komandanta za bezbjednost u štabu Drinskog korpusa i na osnovu ovlaštenja koja mu je dao njegov komandant **VUJADIN POPOVIĆ**, bio je odgovoran za postupanje sa svim tim zarobljenim bosanskim Muslimanima i dužan da se postara za njihovu bezbjednost i dobrobit. To nije učinio.

80. **DRAGO NIKOLIĆ** je, djelujući individualno ili u dogovoru s ostalim učesnicima udruženog zločinačkog poduhvata i operacije prisilnog premještanja i deportacije stanovništva Srebrenice i Žepe, znajući da je protjerivanje Muslimana iz enklava protivpravno, počinio djela u cilju provođenja udruženog zločinačkog poduhvata i operacije koja, između ostalog, uključuju sljedeće (vidjeti i paragrafe 7, 16, 27, 30.6, 30.14 do 30.15, 31, 32, 34 do 37, 42, 83, 88 i 90 do 91 ove Optužnice):

b. Kontrola kretanja ljudi iz enklava:

- i. pomagao je u planiranju, organizaciji i nadzoru prijevoza muškaraca Muslimana iz Bratunca od 13. do 16. jula 1995. ili približno tog datuma;
- ii. pomagao je u organizaciji i prijevozu muškaraca Muslimana iz Bratunca na mjesta zatočenja u Zvorniku, između ostalog, u škole u Orahovcu, Petkovicima, Ročeviću i Kuli, te u Dom kulture u Pilici, od 13. do 16. jula 1995.;
- iii. kao načelnik bezbjednosti u Zvorničkoj brigadi i na osnovu ovlaštenja koja mu je dao njegov komandant **VINKO PANDUREVIĆ**, bio je odgovoran za postupanje sa svim tim zarobljenim bosanskim Muslimanima i dužan da se postara za njihovu bezbjednost i dobrobit. To nije učinio.

81. **LJUBOMIR BOROVČANIN** je, djelujući individualno ili u dogovoru s ostalim učesnicima udruženog zločinačkog poduhvata i operacije prisilnog premještanja i deportacije stanovništva Srebrenice i Žepe, znajući da je protjerivanje Muslimana iz enklava protivpravno, počinio djela u cilju provođenja udruženog zločinačkog poduhvata i operacije koja, između ostalog, uključuju sljedeće (vidjeti i paragrafe 9, 18, 27, 30.4, 31, 34 do 37, 43, 61 do 63, 83, 88 i 90 do 92 ove Optužnice):

a. Vojno onesposobljavanje lokalnih snaga UN-a:

- i. dana 12. jula 1995., komandovao je jedinicama MUP-a koje su, zajedno sa snagama VRS-a, silom ušle u enklavu UN-a u Potočarima, uspostavile vojnu kontrolu nad Potočarima i Nizozemskim bataljonom čija je ondje bila baza; i
- ii. dana 12. ili 13. jula, nalazio se u Potočarima i komandovao jedinicama koje su pomagale VRS da razoruža jedinice Nizozemskog bataljona u Potočarima i okolini.

b. Kontrola kretanja ljudi iz enklava:

- i. dana 12. i 13. jula 1995. komandovao je jedinicama koje su snagama VRS-a pomagale u organizaciji prijevoza žena i djece Muslimana autobusima i kamionima na područja izvan kontrole VRS-a. Dana 12. i 13. jula, bio je u Potočarima, gdje je komandovao jedinicama MUP-a koje su pomagale VRS-u u obezbjeđenju i nadziranju muslimanskog stanovništva. Kao komandant, bio je odgovoran za postupanje sa svim tim zarobljenim bosanskim Muslimanima i dužan da se postara za njihovu bezbjednost i dobrobit;

- ii. dana 12. i 13. jula, bio je u Potočarima i ondje komandovao jedinicama koje su pomagale VRS-u u zatočenju i prijevozu muškaraca Muslimana iz Potočara u zatočeničke centre izvan enklave u gradu Bratuncu; i,
  - iii. dana 13. jula, bio je na potezu uz put Bratunac – Konjević-Polje i ondje komandovao jedinicama koje su pomagale VRS-u u hvatanju i zatočenju hiljada vojno sposobnih muškaraca i mladića iz Srebrenice, te njihovom prijevozu na mjesta zatočenja izvan enklave.
82. **MILORAD TRBIĆ** je, djelujući individualno ili u dogovoru s ostalim učesnicima udruženog zločinačkog poduhvata i operacije prisilnog premještanja i deportacije stanovništva Srebrenice i Žepe, znajući da je protjerivanje Muslimana iz enklava protivpravno, počinio djela u cilju provođenja udruženog zločinačkog poduhvata i operacije koja, između ostalog, uključuju sljedeće (vidjeti i paragrafe 8, 17, 27, 30.6, 31, 32, 34 do 37, 44, 83, 88 i 90 do 91 ove Optužnice):
- a. Enklave:
    - i. dana 13. i 14. jula 1995., pomagao je u organizaciji prijevoza, zatočenju i obezbjeđenju muškaraca Muslimana iz Srebrenice, koji su iz Bratunca autobusima i kamionima prevezeni na mjesta zatočenja na području Zvornika, uključujući Orahovac, Petkovce, Ročević i Kulu, te Dom kulture u Pilici.

Udruženi zločinački pothvat III (prošireni vid) i saizvršilaštvo

83. **ZDRAVKO TOLIMIR, RADIVOJE MILETIĆ, MILAN GVERO, VINKO PANDUREVIĆ, LJUBIŠA BEARA, VUJADIN POPOVIĆ, DRAGO NIKOLIĆ, MILORAD TRBIĆ I LJUBOMIR BOROVIČANIN**, mogli su predvidjeti da će srpske snage tokom udruženog zločinačkog poduhvata i operacije prisilnog premještanja i deportacije stanovništva iz enklava Srebrenica i Žepa počiniti pojedinačna krivična djela, kao što su pojedinačna situaciono uslovljena ubistva i djela progona opisana u paragrafima 31 i 48 ove Optužnice. Izraz "situaciono uslovljena" u ovoj se Optužnici koristi za ubistva i druga krivična djela koja su izvršili vojnici pojedinci, djelujući samostalno i vjerovatno ne po naređenju svojih starješina.

TAČKA 7: Nehumana djela (prisilno premještanje), **ZLOČIN PROTIV ČOVJEČNOSTI**, kažnjiv prema članovima 5(i) i 7(1) Statuta Međunarodnog suda, a za **VINKA PANDUREVIĆA i LJUBOMIRA BOROVIČANINA**, prema članu 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

TAČKA 8 (Deportacija)

Svojim radnjama i propustima opisanim u gornjim paragrafima, **ZDRAVKO TOLIMIR, RADIVOJE MILETIĆ, MILAN GVERO, VINKO PANDUREVIĆ, LJUBIŠA BEARA, VUJADIN POPOVIĆ, DRAGO NIKOLIĆ, MILORAD TRBIĆ i LJUBOMIR BOROVIČANIN** počinili su:

84. Krivično djelo deportacije počinjeno je, izvršeno i provedeno na sljedeći način i sljedećim sredstvima:
- a. prisilnim odlaskom muškaraca, bosanskih Muslimana, iz Žepe, preko Drine u Srbiju, uslijed stvaranja nepodnošljivih životnih uslova u enklavi ograničavanjem dostave pomoći u enklavu i zastrašivanjem i terorisanjem stanovništva tako što su granatirana civilna područja i vršeni napadi na enklavu, te ubijani muškaraci Muslimani, kako je opisano u paragrafu 71 ove Optužnice.

TAČKA 8: Deportacija, **ZLOČIN PROTIV ČOVJEČNOSTI**, kažnjiv prema članovima 5(d) i 7(1) Statuta Međunarodnog suda, a za **VINKA PANDUREVIĆA** i **LJUBOMIRA BOROVIČANINA**, prema članu 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

OPŠTI NAVODI

85. Sve vrijeme na koje se odnosi ova Izmijenjena optužnica u Republici Bosni i Hercegovini postojao je oružani sukob.
86. Sve vrijeme na koje se odnosi ova Optužnica optuženi su bili obavezni da poštuju zakone i običaje ratovanja.
87. Sva djela i propusti koji se stavljaju na teret optuženima kao zločini protiv čovječnosti bili su dio rasprostranjenog, odnosno sistematskog napada na civile, bosanske Muslimane, iz Srebrenice i Žepe i njihove okoline.

INDIVIDUALNA KRIVIČNA ODGOVORNOST

Krivična odgovornost prema članu 7(1)

88. Na osnovu člana 7(1) Statuta Međunarodnog suda, **ZDRAVKO TOLIMIR, RADIVOJE MILETIĆ, MILAN GVERO, VINKO PANDUREVIĆ, LJUBIŠA BEARA, VUJADIN POPOVIĆ, DRAGAN NIKOLIĆ, MILORAD TRBIĆ** i **LJUBOMIR BOROVIČANIN** individualno su odgovorni za krivična djela za koja se terete u ovoj Optužnici. Svaki od njih je počinio, planirao, poticao, naredio i na drugi način pomagao i podržavao planiranje, pripremu i izvršenje krivičnih djela za koja se terete, kako se detaljno navodi u ovoj Optužnici. Kada se u ovoj Optužnici koristi riječ "počiniti", misli se na sljedeća dva oblika saizvršilaštva:
- 88.1 Udruženi zločinački pothvat – kako je opisan u ovoj Optužnici, podrazumijeva učešće barem dvije osobe koje su se dogovorile da će ostvariti zločinački cilj u nekom zločinačkom poduhvatu, i
- 88.2 Posredno i/ili neposredno saizvršilaštvo – ne iziskuje učešće u zločinačkom poduhvatu i planu, kao ni postojanje dogovora. Kada je riječ o posrednom i/ili neposrednom saizvršilaštvu, svaki optuženi snosi odgovornost saizvršioca za učešće u krivičnim djelima za koja se tereti na osnovu njegovih vlastitih postupaka, bilo da ih je počinio

sâm ili zajedno s drugima, zato što je u njima učestvovao svjesno, sa zločinačkom namjerom, posredno i/ili neposredno, uz postojanje dogovora ili bez njega, putem ili posredstvom podređenih ili drugih osoba, pri čemu počinjenje krivičnih djela za koja se tereti uključuje, između ostalog, komuniciranje, organizaciju, koordinaciju, omogućavanje, nadzor ili nečinjenje u cilju izvršenja krivičnih djela za koja se tereti optužnicom.

89. Iako predstavljaju zasebne oblike krivične odgovornosti, i udruženi zločinački poduhvat i posredno i/ili neposredno saizvršilaštvo ukazuju na isti činjenični kontekst – zločinački poduhvat s ciljem protjerivanja muslimanskog stanovništva iz enklava Srebrenica i Žepa, te ubijanja svih zarobljenih vojno sposobnih muškaraca iz enklave Srebrenica, kao što je navedeno u Optužnici. U ovoj Optužnici za činjenice na osnovu kojih se optuženi terete kao odgovorni za posredno/neposredno saizvršilaštvo uz izraz "posredno i/ili neposredno saizvršilaštvo" koristi se i izraz "operacija". Udruženi zločinački poduhvat i operacija u ovoj Optužnici navode se zasebno zato što udruženi zločinački poduhvat nužno podrazumijeva članstvo u nekom zločinačkom poduhvatu i dogovor, dok je činjenični kontekst operacije moguće promatrati nezavisno od zločinačkog poduhvata i dogovora.
90. **ZDRAVKO TOLIMIR, VINKO PANDUREVIĆ, LJUBIŠA BEARA, VUJADIN POPOVIĆ, DRAGO NIKOLIĆ, MILORAD TRBIĆ I LJUBOMIR BOROVIČANIN** bili su upoznati s planom ubijanja vojno sposobnih Muslimana iz Srebrenice i učestvovali su u realizaciji tog plana. Svi optuženi su imali zločinačku namjeru i stanje svijesti potrebne za počinjenje pojedinačnih krivičnih djela za koja se, u vezi s tim planom, terete (u vezi s traženom *mens rea* za svako od krivičnih djela, vidjeti *Prilog C*) u Optužnici, a njihova djela su u velikoj mjeri pomogla i omogućila počinjenje tih krivičnih djela. Učešće optuženih u gorenavedenom udruženom zločinačkom poduhvatu s ciljem ubijanja vojno sposobnih Muslimana iz Srebrenice, te konkretna djela i odgovornosti navedeni u ovoj Optužnici zadovoljavaju elemente potrebne za zaključak da su, prema članu 7(1) Statuta Međunarodnog suda, **ZDRAVKO TOLIMIR, VINKO PANDUREVIĆ, LJUBIŠA BEARA, VUJADIN POPOVIĆ, DRAGO NIKOLIĆ, MILORAD TRBIĆ I LJUBOMIR BOROVIČANIN** "počinili", "planirali", "poticali", "naredili" i na drugi način "pomagali i podržavali" zločine protiv čovječnosti (uključujući ubistvo, progone, prisilno premještanje i nehumana djela, te ubistvo kao kršenje zakona i običaja ratovanja).
91. **ZDRAVKO TOLIMIR, RADIVOJE MILETIĆ, MILAN GVERO, VINKO PANDUREVIĆ, LJUBIŠA BEARA, VUJADIN POPOVIĆ, DRAGO NIKOLIĆ, MILORAD TRBIĆ I LJUBOMIR BOROVIČANIN** bili su upoznati s planom stvaranja nepodnošljivih uslova za život muslimanskog stanovništva Srebrenice i Žepe i njihovog prisilnog odlaska iz tih enklava na područja izvan RS i učestvovali su u realizaciji tog plana. Svi optuženi imali su zločinačku namjeru i stanje svijesti potrebne za počinjenje pojedinačnih krivičnih djela za koja se, u vezi s tim planom, terete u Optužnici, a njihova djela su u velikoj mjeri pomogla i omogućila počinjenje tih krivičnih djela. Učešće optuženih u navedenom udruženom zločinačkom poduhvatu s ciljem uklanjanja muslimanskog stanovništva, te konkretna djela

i odgovornosti opisani u ovoj Optužnici zadovoljavaju elemente potrebne za zaključak da su, prema članu 7(1) Statuta Međunarodnog suda, **ZDRAVKO TOLIMIR, RADIVOJE MILETIĆ, MILAN GVERO, VINKO PANDUREVIĆ, LJUBIŠA BEARA, VUJADIN POPOVIĆ, DRAGO NIKOLIĆ, MILORAD TRBIĆ I LJUBOMIR BOROVIČANIN** "počinili", "planirali", "potali", "naredili" i na drugi način "pomagali i podržavali" zločine protiv čovječnosti (uključujući ubistvo, progone, prisilno premještanje i nehumana djela), te ubistvo kao kršenja zakona i običaja ratovanja.

92. Kao zasebna i samostalna osnova za krivičnu odgovornost prema članu 7(1), prisutnost **LJUBOMIRA BOROVIČANINA** na mjestima masovnih pogubljenja ili u njihovoj blizini, opisana u paragrafima 30.4 i 43(a)(iii) ove Optužnice, kao i činjenica da se nije zauzeo kako bi se zaštitili preživjeli zarobljenici na mjestu pogubljenja, predstavljaju poticanje, podršku, pomaganje i podržavanje počinitelja tih ubistava, budući da je njegova prisutnost stimulirala i poticala fizičke izvršioce pogubljenja u Kravici, koji su nastavili ubijati zarobljenike dok je **LJUBOMIR BOROVIČANIN** bio na mjestu pogubljenja, kao i nakon njegovog odlaska.

Krivična odgovornost prema članu 7(3)

93. **VINKO PANDUREVIĆ i LJUBOMIR BOROVIČANIN** također, ili alternativno, snose krivičnu odgovornost kao komandanti za djela svojih podređenih prema članu 7(3) Statuta Međunarodnog suda. Takva krivična odgovornost jeste odgovornost nadređenih za djela njihovih podređenih ako su, kao nadređeni znali ili je bilo razloga da znaju, da se njihovi podređeni spremaju da izvrše takva djela ili su ih već izvršili, a oni kao nadređeni nisu preduzeli potrebne i razumne mjere da takva djela spriječe ili da kazne njihove izvršioce.
94. Krivična djela podređenih **VINKA PANDUREVIĆA** za koja on snosi odgovornost su, između ostalog, radnje opisane u paragrafima 39 i 77 ove Optužnice.
95. Krivična djela podređenih **LJUBOMIRA BOROVIČANINA** za koja on snosi odgovornost su, između ostalog, radnje opisane u paragrafima 43 i 81 Optužnice.

Sva predstavljaju kršenja članova 3, 4(3), 4(3)(b), 5(a), 5(b), 5(d), 5(h), 5(i), 7(i) i 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

Dana 28. juna 2005.
U Haagu, Nizozemska

/potpis na originalu/
Carla Del Ponte,
tužilac

[pečat Tužilaštva]

Prijevod je in originalu
ICTY 08-12-05

Prilog A**UČESNICI UDRUŽENOG ZLOČINAČKOG PODUHVATA****S CILJEM DA SE STANOVNICI BOSANSKI MUSLIMANI IZ SREBRENICE I ŽEPE PRISILNO PREMJEŠTE I DEPORTUJU****S CILJEM DA SE VOJNO SPOSOBNI MUŠKARCI MUSLIMANI POBIJU**

Prisilno premještanje muslimanskog stanovništva Srebrenice i Žepe navodi se u Optužnici kao dva udružena zločinačka poduhvata. Međutim, u oba su učestvovali isti oficiri, među kojima su bili:

Radovan Karadžić, predsjednik RS; general Ratko Mladić, komandant VRS-a; general Milenko Živanović, komandant Drinskog korpusa; general Radislav Krstić, načelnik štaba/zamjenik komandanta i komandant Drinskog korpusa; general Zdravko Tolimir, pomoćnik komandanta za obavještajno-bezbjednosne poslove Glavnog štaba VRS-a; general Radivoje Miletić, vršilac dužnosti načelnika Glavnog štaba VRS-a; general Milan Gvero, pomoćnik komandanta za moral, vjerska i pravna pitanja Glavnog štaba VRS-a; pukovnik Petar Salapura, načelnik za obavještajne poslove Glavnog štaba; pukovnik Ljubiša Beara, načelnik za bezbjednost Glavnog štaba; pukovnik Radoslav Janković, oficir za obavještajne poslove Glavnog štaba; major Dragomir Pećanac, oficir za bezbjednost Glavnog štaba; pukovnik Vidoje Blagojević, komandant Bratunačke brigade; kapetan Momir Nikolić, načelnik za bezbjednost i obavještajne poslove Bratunačke brigade; pukovnik Vinko Pandurević, komandant Zvorničke brigade; potpukovnik Dragan Obrenović, zamjenik komandanta i načelnik štaba Zvorničke brigade; Drago Nikolić, načelnik bezbjednosti u Zvorničkoj brigadi; Milorad Trbić, oficir za bezbjednost Zvorničke brigade; potpukovnik Vujadin Popović, načelnik za bezbjednost Drinskog korpusa; potpukovnik Rajko Krsmanović, načelnik saobraćajne službe Drinskog korpusa; pukovnik Lazar Aćamović, pomoćnik komandanta pozadinskih službi Drinskog korpusa; Ljubiša Borovčanin, komandant brigade specijalne policije Ministarstva unutrašnjih poslova RS.

U operaciji prisilnog premještanja i deportovanja muslimanskog stanovništva Srebrenice i Žepe, te operaciji ubijanja vojno sposobnih muškaraca iz Srebrenice i Žepe učestvovali su i razni drugi pojedinci, te vojne i policijske jedinice, među kojima su bili:

Jedinice Drinskog korpusa

elementi vojne policije Drinskog korpusa
elementi 5. inženjerijskog bataljona
elementi Bratunačke brigade
elementi Zvorničke brigade
elementi Milićke brigade
elementi Vlaseničke brigade
elementi Višegradske brigade
elementi Rogatičke brigade
elementi Biračke brigade
elementi Samostalnog bataljona Skelani

Jedinice Glavnog štaba

elementi 10. diverzantskog odreda
elementi 65. zaštitnog puka

Jedinice MUP-a

elementi brigade "specijalne policije" Republike Srpske
elementi policije opštine Bratunac
elementi policije opštine Zvornik
elementi srpske jedinice "Škorpioni"

Prilog B**Vojna struktura Vojske Republike Srpske ("VRS")**

1. Oružane snage Republike Srpske sastojale su se od Vojske Republike Srpske i jedinica Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske.
2. U julu 1995., Oružane snage Republike Srpske bile su pod komandom i kontrolom vrhovnog komandanta Radovana Karadžića. Njegov štab bio je na Palama.
3. U okviru strukture VRS-a neposredno podređen vrhovnom komandantu bio je Glavni štab VRS-a, koji je imao sjedište u Han-Pijesku i kojim je komandovao general Ratko Mladić. Dužnost komandanta Glavnog štaba bila je da izdaje propise, naredbe i uputstva za provođenje naredbi vrhovnog komandanta, te da vrši komandne funkcije koje mu povjeri vrhovni komandant. Glavni štab VRS-a sastojao se od štapskih oficira i pomoćnog štapskog osoblja, te od nekoliko specijalizovanih vojnih jedinica kao što su: 65. zaštitni puk predviđen kao zaštitna i borbena jedinica Glavnog štaba, te 10. diverzantski odred, jedinica obučena za dejstva iza neprijateljskih linija i druge specijalne borbene zadatke.
4. Glavnina borbenih snaga samog VRS-a bila je raspodijeljena u šest geografski definisanih korpusa koji su svi bili podređeni generalu Mladiću i bili su pod njegovom komandom, a samim tim i pod komandom vrhovnog komandanta Radovana Karadžića. U julu 1995., tih šest korpusa bili su: Drinski korpus, 1. krajiški korpus, 2. krajiški korpus, Sarajevsko-romanijski korpus, Hercegovački korpus i Istočno-bosanski korpus.
5. Svaki od šest gorenavedenih korpusa imao je svog komandanta i komandno osoblje, a svi su oni unutar lanca komandovanja u VRS-a bili direktno podređeni generalu Mladiću.
6. Milenko Živanović imenovan je za prvog komandanta Drinskog korpusa kada je ovaj oformljen 1. novembra 1992., a dužnost komandata Drinskog korpusa obavljao je do oko 20:00 sati 13. jula 1995., kada je na njegovo mjesto postavljen general Krstić. General Radislav Krstić bio je komandant Drinskog korpusa od oko 20:00 sati 13. jula 1995. pa do kraja rata. Prije unapređenja u komandanta, general Radislav Krstić bio je načelnik štaba/zamjenik komandanta Drinskog korpusa, a na toj dužnosti bio je od oktobra 1994. godine.
7. Dužnosti načelnika štaba i zamjenika komandanta Drinskog korpusa ili bilo koje brigade Drinskog korpusa uvijek je obavljala jedna osoba. U slučaju da komandant zbog odsutnosti ili onemogućenosti iz zdravstvenih ili drugih razloga ne može da vrši komandne funkcije, načelnik štaba/zamjenik komandanta je automatski i bez dodatnih odobrenja bio ovlašten da preuzme i vrši komandnu vlast nad podređenim jedinicama, u skladu s opštim ciljevima komandanta. S obzirom na to, funkcija načelnika štaba/zamjenika komandanta je položaj koji uključuje odgovornost nadređenog u smislu člana 7(3) Statuta Međunarodnog suda, a, pored toga, lice koje je na tom položaju može snositi krivičnu odgovornost po članu 7(1) Statuta Međunarodnog suda.

8. Na čelu štaba Drinskog korpusa bio je načelnik štaba, kako je opisano u prethodnom paragrafu. Štab komande sa sjedištem u Vlasenici imao je tri stručna organa, kojima su na čelu bili pomoćnici komandanta. Ti stručni organi bili su organ bezbjednosti, organ za moral, vjerska i pravna pitanja, te organ za pozadinu (tj. logistiku). Pored pomenutih stručnih organa, štab Korpusa imao je desetak operativnih organa službi-rodova odgovornih za dnevno planiranje, za operacije i borbene funkcije Korpusa. Ti operativni organi bili su: odjeljenje za operativno-nastavne poslove, odjeljenje za obavještajne poslove, odjeljenje za oklopno-mehanizovane jedinice, odjeljenje za atomsko-biološko-hemijsku odbranu, odjeljenje za inženjeriju, artiljerijsko-raketno odjeljenje, odjeljenje veze, odjeljenje za protivvazdušnu odbranu, odjeljenje za personalne poslove i odjeljenje za elektronsko obezbjeđenje.
9. U sastavu Drinskog korpusa bilo je približno 15.000 vojnika, organizovanih u 13 geografski definisanih podređenih jedinica, među kojima su bile: 1. zbornička pješadijska brigada, 1. vlasenička laka pješadijska brigada, 1. birčanska laka pješadijska brigada, 1. milička laka pješadijska brigada, 1. bratunačka laka pješadijska brigada, 2. romanijska motorizovana brigada, 1. podrinjska laka pješadijska brigada, 5. podrinjska laka pješadijska brigada, 5. mješoviti artiljerijski puk, 5. bataljon vojne policije, 5. inženjerijski bataljon, 5. bataljon veze i Samostalni pješadijski bataljon Skelani.
10. Svaka brigada, puk i bataljon pomenut u prethodnom paragrafu imao je svoj štab komande i brojne podređene jedinice u vidu bataljona, četa i vodova. Komanda i vojnici Bratunačke i Zborničke brigade Drinskog korpusa odigrali su značajnu ulogu u zločinima za koje se optuženi ovdje terete. Komandna struktura dotičnih brigada bila je sljedeća:

A. 1. bratunačka laka pješadijska brigada

Štab komande

Podređene jedinice

1. pješadijski bataljon

2. pješadijski bataljon

3. pješadijski bataljon

4. pješadijski bataljon

Rezervni bataljon

Mješovita artiljerijska baterija

Inženjerijski vod

Vod vojne policije

Interventni vod (Crvene beretke)

B. 1. zbornička pješadijska brigada

Štab komande

Podređene jedinice

1. pješadijski bataljon
 2. pješadijski bataljon
 3. pješadijski bataljon
 4. pješadijski bataljon
 5. pješadijski bataljon
 6. pješadijski bataljon
 7. pješadijski bataljon
 8. pješadijski bataljon
 Rezervni bataljon
 Pozadinski bataljon
 Mješoviti artiljerijski divizion
 Oklopno-mehanizovana četa
 Četa vojne policije
 Četa lake protivavionske artiljerije
 Inženjerijska četa
 Podrinjski odred (Vukovi sa Drine)
 Vod veze

11. Na čelu svakog štaba brigade bio je načelnik štaba/zamjenik komandanta brigade. Struktura i funkcija štaba brigade u osnovi je bila ista kao i štaba korpusa, ali u manjem obimu.
12. Što se tiče štabova brigada, jedna značajna razlika odnosi se na ulogu organa za bezbjednost. U strukturi lake pješadijske brigade, dužnosti pomoćnika komandanta za bezbjednost i obavještajne poslove obavlja ista osoba. U redovnoj strukturi pješadijske brigade, dužnost pomoćnika komandanta za bezbjednost je odvojena od dužnosti načelnika organa za obavještajne poslove.
13. Pored Bratunačke, Zvorničke i Vlaseničke brigade, u vremenu na koje se odnosi ova optužnica, u zoni odgovornosti Drinskog korpusa bile su prisutne i jedinice Glavnog štaba VRS-a, jedinice drugih korpusa VRS-a, te snage "specijalne policije" Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske i redovne policijske snage sa nivoa opština. Konkretno, te jedinice su bile:
  - (1) elementi 65. zaštitnog puka (Glavni štab VRS-a)
  - (2) elementi 10. diverzantskog odreda (Glavni štab VRS-a)
  - (3) elementi "specijalne policije" Republike Srpske (Ministarstvo unutrašnjih poslova)
  - (4) Zvornička policija (Ministarstvo unutrašnjih poslova)
  - (5) Vlasenička policija (Ministarstvo unutrašnjih poslova)
  - (6) Milićka policija (Ministarstvo unutrašnjih poslova)
  - (7) Bratunačka policija (Ministarstvo unutrašnjih poslova)
  - (8) Skelanska policija (Ministarstvo unutrašnjih poslova)
  - (9) Višegradska policija (Ministarstvo unutrašnjih poslova)
  - (10) Rogatička policija (Ministarstvo unutrašnjih poslova)
  - (11) elementi 5. inženjerijskog bataljona Drinskog korpusa
  - (12) elementi srpske jedinice "Škorpioni"

14. Svi entiteti pomenuti u prethodnih pet paragrafa, izuzev onog navedenog pod brojem 12, odnosno jedinice "Škorpioni", bili su jedinice VRS-a ili Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske i sve su bile legalno organizovane i funkcionisale su u skladu s odgovarajućim zakonima Republike Srpske, te pod komandom pojedinaca naimenovanih u skladu s odgovarajućim zakonima Republike Srpske.
15. Cijelo geografsko područje srebreničke enklave nalazilo se unutar zone odgovornosti Drinskog korpusa VRS-a (vidi Priloge D i E). Konkretno, srebrenička enklava se nalazila na teritoriji za koju su bili zaduženi 1. bratunačka laka pješadijska brigada, 1. milička laka pješadijska brigada i Samostalni bataljon Skelani. Nadalje, sva krivična djela za koja se optuženi terete počinjena su u zoni odgovornosti Drinskog korpusa, prvenstveno u zonama odgovornosti 1. zborničke brigade, 1. miličke lake pješadijske brigade i 1. bratunačke lake pješadijske brigade.

STRUKTURA GLAVNOG ŠTABA VRS-a juli/avgust 1995.

KOMANDANT GLAVNOG ŠTABA VRS

general-potpukovnik
Ratko MLADIĆ
komandani Glavnog štaba

NAČELNIK GLAVNOG ŠTABA VRS

general-potpukovnik
Manojlo MILOVANOVIĆ
načelnik Glavnog štaba

ŠTABNE SLUŽBE

Štabne službe

Odjeljenje za operativno-nastavne poslove
general-major Radovan MILETIĆ
načelnik Odjeljenja za operativno-nastavne poslove

Službesudovi
pukovnik ĐURDEVIĆ
načelnik službesudova

pukovnik TRKULJA
načelnik odjeljenja za oklopno-mehaničke jedinice

pukovnik Bogdan SLADGOJEVIĆ
oficir Odjeljenja za operativno-nastavne poslove

pukovnik Radovan PROLE
načelnik odjeljenja za vezi

Odjeljenje ratnog vazduhoplovstva i protivvazdušne odbrane

General-major Jovo MARIĆ
pomoćnik komandanta za ratno vazduhoplovstvo i protivvazdušnu odbranu

Odjeljenje za bezbjednost i obavještajne poslove

general-major Zdravko TOLMIR
pomoćnik komandanta za bezbjednost i obavještajne poslove

Uprava za obavještajne poslove
pukovnik Petar SALAPURA
načelnik Uprave za obavještajne poslove

Uprava za bezbjednost
pukovnik Ljubiša BEARA
načelnik Uprave za bezbjednost

pukovnik Radišić Jovan
JANKOVIĆ KARANOVIĆ

majror Dragomir PEČANAC
potpukovnik Dragomir KEŠEROVIĆ
načelnik odjeljenja policije

Odjeljenje za moral, vjerska i pravna pitanja

general-potpukovnik Milan GVERO
pomoćnik komandanta za moral, vjerska i pravna pitanja

pukovnik Savo SOKANOVIĆ
zastupnik načelnika odjeljenja

potpukovnik Mikov M. LUTINOVIĆ
Obavještajna služba

Odjeljenje za mobilizaciju i personalne poslove

general-major Petar SKRBIĆ
pomoćnik komandanta za mobilizaciju i personalne poslove (od juna 1994.)

pukovnik Stojan MALČIĆ
Oficir u Upravi za organizaciju, učestvovanje u personalne poslove

Odjeljenje pozadinskih službi

general-potpukovnik Đorđe ĐUKIĆ
pomoćnik komandanta za pozadnje

Odjeljenje za razvoj i finansijske poslove

general-major Stevan TOMIĆ
pomoćnik komandanta za razvoj i finansijske poslove

1. krajiški korpus
general-major Miroslav TALIĆ
komandant korpusa

2. krajiški korpus
general-major Radivoje TOMANIĆ
komandant korpusa

Istočnobosanski korpus
general-major Novica SIMIĆ
komandant korpusa

Drinski korpus
general-major Radislav KRSTIĆ
komandant korpusa (od 13. jula 1995.)

Hercegovački korpus
general-major Radovan GURBAČ
komandant korpusa

Sarajevsko-romanijski korpus
general-major Dragomir MILOJEVIĆ
komandant korpusa

65. zaštitni puk
pukovnik Miroslav SAVČIĆ
komandant

10. diverzantski odred
potporučnik Miroslav PELEMIŠ
komandir

LEGENDA

- U julu i avgustu 1995. godine Milovanović je bio u Banjoj Luci, u svojstvu de facto komandanta I KM-a, rukovodeći operacije 1. i 3. krajiškog korpusa
- Vršilac dužnosti načelnika Glavnog štaba (u odsustvu Milovanovića)
- Prije 13. jula 1995. general Miroslav ŽIVANOVIĆ je komandant Drinskog korpusa
- Zadržan za koordinate

IT-05-88-PT p. 4 / 402 ter a

Prilog C**Mens rea krivičnih djela za koja se optuženi terete**

- (a) **Genocid:** Član 4(3)(a), optuženi i/ili izvršilac djelovali su s namjerom da se u cijelosti ili djelimično uništi neka nacionalna, etnička, rasna ili vjerska grupa kao takva.
- (b) **Udruživanje radi vršenja genocida:** Član 4(3)(b), dogovor dvojice ili više optuženih i/ili izvršilaca sklopljen je s namjerom da se u cijelosti ili djelimično uništi neka nacionalna, etnička, rasna ili vjerska grupa kao takva.
- (c) **Istrebljivanje:** Član 5(b), optuženi i/ili izvršilac djelovali su s diskriminatornom namjerom, odnosno namjerom diskriminisanja po nacionalnoj, političkoj, etničkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi.
- (d) **Ubistvo:** Članovi 5(a) i 3, optuženi i/ili izvršilac djelovali su s namjerom da ubiju ili nanesu teške tjelesne povrede ili teške ozljede, s razumno mogućom sviješću da će takve radnje ili propusti vjerovatno dovesti do smrti ili s namjerom da hotimično djeluju u cilju ubistva, znajući da će takva radnja (odnosno, takve radnje) bitno doprinijeti ubistvu nekog pojedinca ili nekih pojedinca, ili da će do njega dovesti.
- (e) **Progoni:** Član 5(h), optuženi i/ili izvršilac djelovali su s diskriminatornom namjerom, odnosno namjerom diskriminisanja po nacionalnoj, političkoj, etničkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi.
- (f) **Prisilno premještanje:** Član 5(i), optuženi i/ili izvršilac djelovali su s namjerom da se jedna ili više osoba trajno premjeste.
- (g) **Deportacija:** Član 5(d), optuženi i/ili izvršilac djelovali su s namjerom da se jedna ili više osoba trajno premjeste.

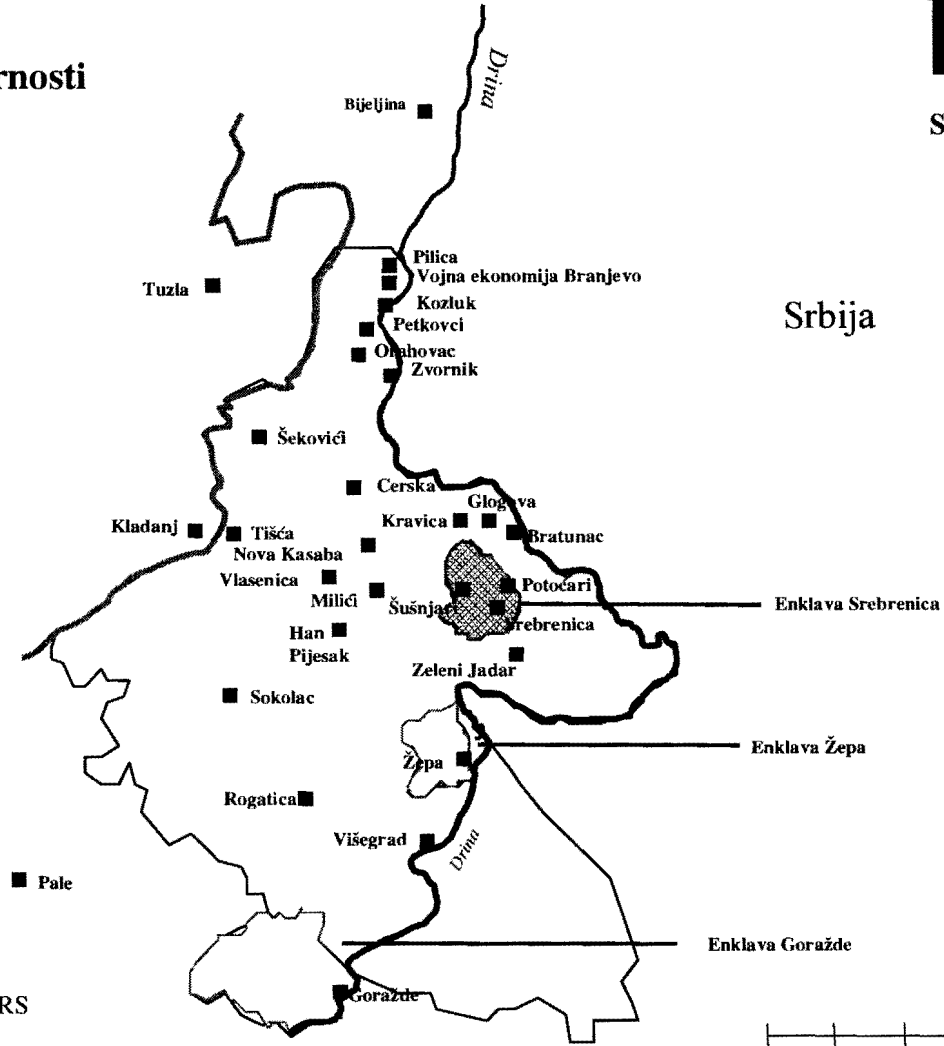
PRILOG D

**Karta zone odgovornosti
Drinskog korpusa
11. juli 1995.**

PRILOG E

**Detaljna karta zone odgovornosti
Drinskog korpusa
11. juli 1995.**

- Približna linija sukoba - juli 1995
- Zona odgovornosti - Drinski korpus VRS
- Enklave UN-a